

*Evaluatie van de
Versterking Cultuureducatie Primair Onderwijs
Deelrapportage A*

Evaluatie van de
Versterking Cultuureducatie Primair Onderwijs
door gemeenten en provincies in het kader van
de afspraak tussen IPO, VNG en OCW

Deelrapportage A:
Uitgangssituaties en Doelstellingen

W.J. van Silfhout
F.M.H.M. Driessen

Bureau Driessen
Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek

Utrecht 2006

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen en werd begeleid door een commissie die als volgt was samengesteld:

J.J.K. Knol	(Ministerie OCW)
L. Jongmans	(VNG)
J. Kuggeleijn	(Ministerie OCW)
M. Stuijt	(IPO, Friesland)
E. Koning	(IPO, Noord-Holland)

ISBN 90-73259-44-4

© 2006, Bureau Driessen

Bureau Driessen
Sociaal Wetenschappelijk Onderzoek
Hiëronymusplantsoen 8
3512 KV Utrecht
tel. : 030-2334779
site : www.bureaudriessen.nl
email : bd@bureaudriessen.nl

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1. Inleiding en vraagstelling	1
- <i>Vraagstelling</i>	3
- <i>Vraagstelling van deze evaluatie</i>	4
- <i>Opzet van dit onderzoek</i>	4
Hoofdstuk 2. De uitgangssituatie	7
- <i>Samenvatting en conclusie</i>	7
- <i>Bespreking van de uitgangssituatie</i>	8
- <i>Opbouw van de tabellen</i>	10
- <i>Ondersteuning</i>	10
- <i>Samenwerking</i>	12
- <i>Informatievoorziening</i>	15
- <i>Scenario's</i>	17
- <i>Bereik van de scholen</i>	17
Hoofdstuk 3. Keuzes, outputdoelstellingen en budgetten	19
- <i>Samenvatting en conclusie</i>	19
- <i>Nadere bespreking van de analyse</i>	21
- <i>Overzicht van keuzes, outputdoelstellingen en financiën</i>	23
- <i>Opbouw van de tabellen</i>	26
- <i>Ondersteuning</i>	27
- <i>Samenwerking</i>	31
- <i>Informatievoorziening</i>	32
- <i>Scenario's</i>	36
- <i>Bereik van de scholen</i>	39
Hoofdstuk 4. Outputindicatoren en meetinstrumenten	41
- <i>Samenvatting en conclusie</i>	41
- <i>Bespreking van outputindicatoren en meetinstrumenten</i>	42
- <i>Outputindicatoren</i>	42
- <i>Meetinstrumenten en bronnen</i>	45
Hoofdstuk 5. Samenvatting en conclusies	47
- <i>Uitgangssituaties</i>	48
- <i>Keuzes en outputdoelstellingen</i>	48
- <i>Outputindicatoren en meetinstrumenten</i>	49
- <i>Conclusie</i>	40
Bijlagen	53
- <i>Bijlage 1 OCW format</i>	55
- <i>Bijlage 2 Schema cultuur en school en actieplannen</i>	59
Literatuur	61

Hoofdstuk 1

Inleiding en Vraagstelling

Het overheidsbeleid is er op gericht kinderen en jongeren meer ervaring te laten opdoen met cultuur. Een gevarieerd aanbod van culturele activiteiten op de scholen, liefst in een doorgaande leerlijn, wordt daartoe ondersteund. In de afgelopen jaren (1997-2003) richtte het project Cultuur en School zich met stimulerende maatregelen met name op het voortgezet onderwijs. Sinds het voorjaar van 2003 richt de aandacht zich ook op het Primair Onderwijs. Het kabinet stelde hiervoor per 2004 geld beschikbaar via de regeling *'Versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs'*¹. De bedoeling van de regeling is dat over enkele jaren alle scholen in het Primair Onderwijs beleid voeren op het gebied van cultuureducatie en dat zij samenwerken met hun culturele omgeving om dit beleid te realiseren.

Deze regeling voor het Primair Onderwijs is met name bedoeld om de basisscholen een meerjarige beleidsvisie op de functie van cultuureducatie in het onderwijsprogramma te laten ontwikkelen. Deze beleidsvisie moet opgenomen worden in het schoolplan. Verder is het beleid er op gericht de scholen structureel te laten deelnemen aan een netwerk van scholen en culturele instellingen. De nadruk ligt dus op inbedding van cultuureducatie in het reilen en zeilen van de basisscholen. De financiering van de regeling zal na schooljaar 2006/2007 opgaan in de lumpsum financiering voor de scholen. De nadruk wordt daarom momenteel gelegd op meer organisatorische elementen (beleidsvisie, netwerken), in de verwachting dat de cultuureducatie zodoende ook na 2007 door de scholen gecontinueerd zal worden.

¹ Regeling versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs. Gele Katern nummer 4, februari 2004. OCW-Regelingen.

Budgettaire is er het eerste jaar (2004-2005) ruimte voor 10% van de scholen en geldt het principe 'wie het eerst komt, wie het eerst maalt'. Deelname aan de regeling staat open voor alle scholen voor Primair Onderwijs. 30% van de scholen heeft ingetekend, zodat eenderde van deze scholen een toekenning kon krijgen¹. In de komende jaren loopt de financiële ruimte op naar 40% (2005-2006) en 80% (2006-2007). Een school ontvangt €10,90 per leerling per schooljaar.

In het Actieplan Cultuurbereik I (2001-2004) was een geormerkt bedrag opgenomen voor Cultuur en School. In het ACB II (2005-2008) is dat niet het geval. Wel is de aanbeveling opgenomen expliciet aandacht te schenken aan het voortzetten en uitbreiden van de activiteiten die in het kader van Cultuur en School ondernomen zijn. Deze activiteiten zijn bedoeld om de op scholen gerichte subsidies te ondersteunen op gemeentelijk (of provinciaal) niveau en ze zijn gericht op duurzame relaties tussen scholen en culturele instellingen, op het versterken van de aandacht voor cultuur binnen het onderwijsprogramma, op het realiseren van een doorgaande leerlijn voor cultuureducatie, op beschikbaarheid van informatie over aanbod en op een op de vraag toegesneden cultuureducatief aanbod (OCW 2004, afspraak VNG, IPO: p.1).

Dit betreft echter een open aanbeveling in het Actieplan, het geld is, zoals gezegd, niet geormerkt voor dergelijke activiteiten. Gezien de specifieke doelstelling om de cultuureducatie in het Primair Onderwijs te versterken is er daarnaast een aanvullende afspraak gemaakt tussen IPO, VNG en OCW ter versterking van cultuureducatie in het Primair Onderwijs². Gemeenten en provincies worden immers door deze drie partijen als onmisbaar gezien bij het tot stand komen van lokale of provinciale samenwerking tussen scholen en culturele instellingen.

De 30 gemeenten en 12 provincies, die deelnemen aan het Actieplan Cultuurbereik II, ontvangen in het kader van deze afspraak subsidie voor flankerend beleid. Per deelnemer is per leerling Primair Onderwijs (PO) in 2004 en 2005 een geormerkt bedrag van €1.- beschikbaar, voor 2006 is dit €1,50.

De doelstelling van deze nadere afspraak is dezelfde als die voor de op scholen gerichte subsidieregeling: *'Alle scholen in het Primair Onderwijs hebben in 2007 hun visie op de plaats van cultuureducatie in hun onderwijsprogramma geformuleerd. Zij zijn in staat om in samenwerking met hun culturele omgeving en met behulp van de extra financiële middelen deze visie te vertalen in een samenhangend geheel van cultuureducatieve activiteiten'*. Hierdoor moet worden bereikt dat alle kinderen van 4 tot 12 de kans krijgen om:

- in een doorgaande leerlijn kennis op te doen van kunst en erfgoed in hun omgeving;
- zich bewust te worden van de betekenis van kunst en erfgoed;
- hun eigen creatieve mogelijkheden te ontwikkelen.

¹ Van 712 scholen werd de aanvraag in juni 2004 gehonoreerd.

² Zie het schema in de bijlage voor de plaats van deze regeling ten opzichte van C&S en ACB.

Daarnaast zal dit moeten leiden tot:

- een toename van het beleidsvoerende vermogen van scholen;
- een meer vraaggerichte wijze van werken in de cultuureducatie en
- een intensieve en structurele samenwerking tussen scholen, kunstenaars en culturele instellingen (zie VNG, IPO, OCW 2004, pagina 2).

Gemeenten en provincies zullen, samen met daartoe aangewezen organisaties en instellingen, scholen helpen een visie op cultuureducatie te ontwikkelen. Daarnaast stimuleren zij aanbod van cultuureducatieve activiteiten voor scholen en de vorming van netwerken van scholen en culturele instellingen. Provincies zijn aanspreekbaar op de bovenlokale coördinatie en bemiddeling van cultuureducatie. Verder stimuleren zij niet-rechtstreeks deelnemende gemeenten om een cultuureducatiebeleid te ontwikkelen. In regio's met relatief weinig culturele instellingen verzorgen de provincies de afstemming tussen vraag en aanbod (Ministerie OCW 2005).

Het Ministerie van OCW wenst de behaalde resultaten met deze regeling te volgen en te evalueren. Daartoe worden drie deelstudies uitgevoerd, namelijk:

- A. Een beschrijving van de uitgangssituatie en de doelstellingen in gemeenten en provincies in 2005.
- B. Een aantal casestudies in 2007.
- C. Een beschrijving van de resultaten van de gemeenten en provincies in 2008.

Dit rapport betreft deelstudie A: een beschrijving, op basis van de 42 aanvragen, van de uitgangssituatie, keuzes en de doelstellingen in gemeenten en provincies in 2005.

Vraagstelling

Cultuurnetwerk heeft over het schooljaar 2003/2004 voorafgaand aan de subsidiëring een nulmeting uitgevoerd op basis van ingevulde aanvraagformulieren van gehonoreerde aanvragen van de scholen die subsidie ontvangen in het kader van de regeling. De conclusie van dit onderzoek is onder andere, dat op ruim tweederde van de scholen cultuureducatie een vaste plaats heeft in het schoolbeleid en dat ruim driekwart van de scholen in een netwerk participeert. Wat betreft ondersteuning, komt uit de nulmeting naar voren dat de diensten van bibliotheken het meest populair zijn, hier maakt 89% gebruik van. De helft van de scholen maakt gebruik van de diensten van de provinciale steunfunctie en van de lokale steunfunctie. Het beeld over de scenario's was tijdens de nulmeting nog niet helder. Sardes zal deze meting ieder jaar herhalen en in 2007 een eindmeting uitvoeren. Met deze opvolgende onderzoeken kan goed in beeld worden gebracht wat de scholen al deden en wat zij extra zijn gaan doen door de subsidieregeling. Het onderhavige onderzoek beperkt zich derhalve tot de gemeentelijke en provinciale inspanningen.

De algemene vraagstelling van de evaluatie kan zodoende als volgt omschreven worden:

Welk flankerend beleid werd door 30 gemeenten en 12 provincies gevoerd voorafgaand aan de afspraak tussen IPO, VNG en OCW met betrekking tot cultuureducatie door scholen PO en welk beleid voeren zij inmiddels in het kader van deze afspraak? Welke resultaten zijn met dit beleid behaald?

Vraagstelling van deze evaluatie

De vraagstelling van dit deelonderzoek kan als volgt worden uitgewerkt:

Uitgangssituatie

1. Wat is de uitgangssituatie in de gemeenten en provincies met betrekking tot cultuureducatie in het Primair Onderwijs? Welke ondersteuning en samenwerking op het gebied van cultuureducatie in het Primair Onderwijs werd reeds door gemeenten en provincies geboden?

Keuzes

2. Welke keuzes zijn door de 42 partners beschreven?

Doelstellingen

3. Wat is de aard van de doelstellingen die men zich stelt? Welke verschillende typen samenwerkingsverbanden en ondersteuning wordt door gemeenten en provincies opgezet?
4. Vallen de doelstellingen tot een gemiddelde ambitie te aggregeren? Bestaat er zoiets als een gemiddeld ambitieniveau? Hoe verhouden zich de verschillende doelstellingen tot dit gemiddeld ambitieniveau?
5. Hoeveel geld is er in 2005 en 2006 voor de diverse outputdoelstellingen gereserveerd?
6. Wat is de relatie tussen de uitgangssituatie en de outputdoelstellingen?
7. Op welk niveau bevinden de gestelde outputdoelstellingen zich?
8. Wat is de relatie tussen de gekozen outputdoelstellingen en de algemene doelstelling?

Indicatoren

8. Welke indicatoren heeft men gekozen en welke meetinstrumenten hanteert men voor deze indicatoren?
9. Sluiten de gekozen indicatoren aan op de gekozen outputdoelstellingen en hoe is de kwaliteit van de gekozen meetinstrumenten?

Opzet van dit onderzoek

Het basismateriaal voor dit onderzoek bestaat uit de door de 42 deelnemers ingediende aanvragen (zie format OCW in de bijlage). Voor dit deelonderzoek zijn geen nieuwe gegevens verzameld.

Systematisering

Een eerste overzicht is verkregen door een beschrijving van de inhoud van de formats. Het betreft de beantwoording van de vragen 1, 2, 3 en 8. Deze systematisering geeft onder andere inzicht in de frequentie van bepaalde outputdoelstellingen (en de gekozen opzetten) en daarmee inzicht in de landelijk gezien meest voorkomende doelstellingen. De meest voorkomende doelstellingen zou men kunnen kenschetsen als een gemiddeld ambitieniveau (vraag 4).

Een beeld van een 'gemiddeld ambitieniveau' is verkregen door de doelstellingen in enkele brede categorieën onder te brengen, zoals doelstellingen met name gericht op netwerkvorming, met name gericht op expertisebevordering op de scholen of met name gericht op deelname aan culturele activiteiten door leerlingen. Bij deze categorisering is ook aangesloten bij de drie scenario's die door de Taakgroep Cultuureducatie PO (2003) geformuleerd zijn.

De inventarisatie van de uitgangssituaties is in hoofdstuk 2 te vinden, de inventarisatie van keuzes en outputdoelstellingen in hoofdstuk 3.

Geldstromen

Een tweede analyse van de formats is gericht op de geldstromen. Hoeveel geld wordt landelijk gestoken in welke outputdoelstellingen? De hoeveelheid geld is een goede indicatie voor het gewicht dat een doelstelling landelijk krijgt. Soms wordt een doelstelling wel vaak genoemd, maar blijkt dat er de facto maar weinig geld aan wordt besteed.

De prestatieafspraken voor het Actieplan Cultuurbereik II zijn door Bureau Driessen op dezelfde wijze gesystemiseerd, als hierboven is uiteengezet. Uit ACB II blijkt dat 32 partners één of meerdere outputdoelstellingen hebben geformuleerd die gerelateerd zijn aan cultuureducatie in het Primair Onderwijs. Hieraan is 28% van het totale budget aan gekoppeld. Deze partners hebben dus gehoor gegeven aan de aanbeveling in het format Aanvraag Cultuureducatie PO om een verbinding te leggen tussen beide plannen (Kersten e.a. 2006).

Outputindicatoren

In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de outputindicatoren die de partners gekozen hebben om de realisatie van de outputdoelstellingen vast te stellen. Met name is gekeken of deze indicatoren betrekking hebben op projecten, adviezen, bijeenkomsten en dergelijke of meer op de beoogde effecten, zoals toename van het bereik van scholen.

Het rapport wordt afgesloten met een samenvatting en conclusie in hoofdstuk 5.

Hoofdstuk 2

De uitgangssituatie

In de provinciale en gemeentelijke aanvragen is een beschrijving opgenomen van de plaatselijke of provinciale uitgangssituatie op Primair Onderwijs gebied in 2005. Deze beschrijving van de uitgangssituatie vormt het uitgangspunt voor de keuzes en doelstellingen van de lokale en provinciale plannen. Hieronder volgt eerst een samenvatting en conclusie.

Samenvatting en conclusie

Er is een analyse uitgevoerd van de beschrijving van de lokale of provinciale culturele situatie die de 42 partners in de aanvraag Versterking Cultuureducatie in het Primair Onderwijs hebben opgenomen. De volgende aspecten van het plaatselijke of provinciale leven worden door meer dan de helft van de partners genoemd: de ondersteuning (95%), de samenwerking tussen verschillende partijen (74%), het bereik van de scholen (50%) en de scenario's (64%). Door 36% van de partners wordt de aard van de informatievoorziening genoemd. Weinig partners (8) hebben een sterkte-zwakte analyse toegevoegd bij de aanvraag. Om deze reden is bij de partners de stand van zaken uit de beschrijving van de uitgangssituatie gehaald.

Ondersteuning

Ondersteuning wordt meestal door de cultuureducatieve instellingen geboden, in totaal wordt ondersteuning door bijna alle partners genoemd (tabel 2.1.). De provinciale instellingen worden als zodanig door 36% van de partners genoemd. Ondersteuning door een coördinator cultuur en school komt het minst voor (2%).

De helft van de partners biedt ondersteuning door middel van een kunstmenu of cultuurtraject. Het ontwikkelen van aanbod voor Primair Onderwijs, wordt door 26% van de partners genoemd. Het begeleiden van gemeenten door de provincie wordt het minst als ondersteuning genoemd (2%).

Samenwerking

In totaal heeft 74% van de partners een samenwerkingsverband genoemd. Bij 55% van de partners is er een samenwerkingsverband tussen scholen en een andere instelling in het onderwijs en/of culturele veld genoemd. (tabel 2.2.). Opvallend is dat slechts één gemeente een samenwerkingsverband noemt met een provinciale ondersteuningsinstelling. Het meest wordt samengewerkt door middel van structureel overleg (7%) en het maken van gezamenlijk aanbod voor het Primair Onderwijs (5%).

Informatievoorziening

Het verstrekken van informatie aan het Primair Onderwijs wordt hoofdzakelijk gedaan door de provinciale ondersteuningsinstellingen en de cultuureducatieve instellingen. De meeste informatie wordt versterkt door het verspreiden van brochures, 17% van de partners noemt dit (tabel 2.6.). Daarnaast worden bij 10% van de partners de scholen geïnformeerd via een website.

Scenario's

De meeste gemeenten hebben scholen Primair Onderwijs in scenario 1 (62%) (tabel 2.7). Er is één gemeente en één provincie die in de uitgangssituatie schrijven dat ze scholen hebben die in scenario 3 zitten. Dit zijn Rotterdam en Gelderland.

Bereik van de scholen

Uit de uitgangssituaties kan geconcludeerd worden dat de scholen meestal bereikt worden met kunstmenu's. De helft van de partners noemt een percentage voor het bereik van de scholen of een omschrijving in woorden. Bij deze partners wordt altijd tenminste de helft van de scholen bereikt. De andere helft van de partners specificeert het bereik onder de scholen niet (tabel 2.8).

Bespreking van de uitgangssituaties

Het format geeft aanwijzingen welke punten aan de orde moeten komen in de beschrijving van de uitgangssituatie. Dit betreft de stand van zaken op het gebied van aanbod, informatievoorziening, ondersteuning, samenwerking, bemiddeling, huidig bereik en vraagontwikkeling voor cultuureducatie in het Primair Onderwijs. Indien deze punten ook beschreven zijn in de sterkte-zwakte analyse van het Actieplan Cultuurbereik, dan kon de partner volstaan met een verwijzing naar deze analyse. Van deze mogelijkheid is nauwelijks gebruik gemaakt. Daarnaast is aanbevolen om de drie scenario's te betrekken in deze analyse, die in het rapport 'Hard/t voor cultuur' beschreven staan.

Werkwijze partners

Meestal vormt de uitgangssituatie in de lokale en regionale actieplannen een algemene beschrijving, waarbij regelmatig verwezen wordt naar Cultuur en Schoolervaringen van het Actieplan Cultuurbereik en de ervaringen met de scholen voor Voortgezet Onderwijs.

Wijze van analyse

In alle 42 uitgangssituaties is steeds nagegaan of bepaalde aspecten worden genoemd. De aspecten waarop alle uitgangssituaties zijn geïnspecteerd zijn op verschillende manieren gekozen. Eerst zijn de aspecten die in het format staan bekeken, daarnaast zijn de keuzes en de outputdoelstellingen van de gemeenten en provincies geïnventariseerd (zie volgend hoofdstuk). Uit deze inventarisatie zijn aspecten naar voren gekomen die in sommige gevallen ook zijn gebruikt om de uitgangssituaties te beschrijven. Het gaat hierbij onder andere om ondersteuning, samenwerking, informatievoorziening en de scenario's. Uit de beschrijvingen is gedestilleerd wat er aanwezig is in de gemeente of provincie en wat er gedaan wordt op het gebied van Primair Onderwijs. Het gaat niet om sterktes in de zin van sterkte-zwakte analyses. Er zijn slechts 8 partners die een sterkte-zwakteanalyse bij de aanvraag hebben toegevoegd.

De uitgangssituaties in de gemeentelijke en provinciale aanvragen verschillen aanzienlijk per partner. Een aantal partners geeft alleen een zeer korte beschrijving, terwijl andere partners de uitgangssituatie in een uitgebreide tekst verweven. Regelmatig worden ook de ervaringen met Cultuur en School vermeld en de ervaringen met het Voortgezet Onderwijs beschreven.

De 42 uitgangssituaties zijn dus heterogeen en daardoor lastig met elkaar te vergelijken. De ene uitgangssituatie lijkt kritischer dan de andere. Sommige partners zijn er meer op gespist de gehele Primair Onderwijs situatie op cultureel gebied uit te laten komen, terwijl andere er kort en krachtig over zijn. Omdat de gegevens niet zijn verzameld via een gestandaardiseerde vragenlijst, kunnen dergelijke verschillen in de manier van aanpak een rol spelen.

Het is tenslotte van belang bij deze uitgangssituaties nog de volgende kanttekening te plaatsen. Deze uitgangssituaties zijn opgesteld door de partners in het kader van een subsidieaanvraag. Het betreft dus een oordeel van een actor in het culturele veld, namelijk – formeel gezien – de bestuurders van de 30 gemeenten en 12 provincies. Naast hun positie in het culturele veld als subsidiegever, maar ook bijvoorbeeld als stimulator, hebben zij ook een politieke positie. Het is niet onmogelijk dat dergelijke posities in sommige gevallen wel eens wat kleuring hebben gegeven aan de uitgangssituaties. Ook het kader waarin deze uitgangssituaties tot stand zijn gekomen – een subsidieaanvraag – kan soms een zekere kleuring hebben meegebracht. In welke mate dergelijke vertekeningen zijn opgetreden is onbekend en in het kader van dit onderzoek is dit niet na te gaan.

Opbouw van de tabellen

Voordat we de uitgangssituaties bespreken, wordt eerst ingegaan op de manier waarop de gegevens gepresenteerd worden. Per paragraaf is een tabel met gegevens over de uitgangssituatie van de partners toegevoegd. Deze tabellen bevatten steeds het volgende. Links zijn de aspecten opgenomen zoals provinciaal steunpunt of cultuureducatieve instelling. In de tabellen wordt weergegeven hoeveel partners een dergelijk aspect in de uitgangssituatie noemen. Dit wil zeggen dat zij de aanwezigheid van het aspect benoemen, maar het wil niet zeggen dat de partners dit aspect als een sterk punt beschouwen. Het is mogelijk dat dit zo is, maar dat is onbekend. In het eerste gedeelte van de tabel staan de gemeenten genoemd, het tweede gedeelte de provincies. Per aspect zijn totalen en het percentage vermeld.

In het volgende hoofdstuk wordt bekeken in hoeverre de keuzes en doelstellingen van provincies en gemeenten aansluiten op de in dit hoofdstuk besproken punten.

Ondersteuning

Er is gekeken welke instellingen de scholen voor Primair Onderwijs ondersteunen. Dit zijn instellingen zoals een provinciale instelling bijvoorbeeld 'Stichting Edu Art' die actief is in Gelderland, een cultuureducatieve instelling, bijvoorbeeld de SKVR in Rotterdam, de OBD (Onderwijsbegeleidingsdienst) een centraal punt en ook de gemeente zelf. Onder een centraal punt wordt een commissie, adviesraad e.d. verstaan. Bijvoorbeeld in Hengelo is er een commissie kunsteducatie en in Leiden een klankbordgroep.

In tabel 2.1 is af te lezen hoeveel partners ondersteuning door een ondersteuningsinstelling in de uitgangssituatie hebben genoemd. De instellingen die de meeste ondersteuning bieden zijn de cultuureducatieve instellingen. Deze worden door de helft van de partners genoemd. Door 36% van de partners wordt ondersteuning door een provinciale instelling genoemd. Ondersteuning door een coördinator cultuur en school komt het minst voor (2%). Het gaat om de gemeente Hengelo, de coördinator is omschreven in het kader van Cultuur & School van het Actieplan Cultuurbereik I.

Daarnaast is ook gekeken op welke wijze ondersteuning aan de scholen Primair Onderwijs geboden wordt. Dit wordt gedaan door de scholen te adviseren over het aanbod, afstemming van vraag en aanbod, het begeleiden van gemeenten, bemiddelen tussen de scholen en culturele instellingen, het creëren van een netwerk, het aanbieden van een cultuureducatief programma, een kunstmenu, het geven van na- en bijscholing aan docenten in het Primair Onderwijs, het ontwikkelen van aanbod of het ondersteunen bij de visieontwikkeling van de scholen. Het creëren van een netwerk wordt door geen enkele gemeente expliciet vermeld. Waarschijnlijk is deze activiteit meestal impliciet gebleven en bijvoorbeeld opgenomen in de uitgangssituatie als 'bemiddeling tussen scholen en

Tabel 2.1 Aantal partners dat ondersteuning aan scholen en culturele instellingen noemt.

Ondersteuning	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen ondersteuning van scholen genoemd</i>	2	0	2	4,8
<i>Ondersteuning aan scholen genoemd</i>	28	12	40	95,2
<i>Ondersteuning aan scholen door:</i>				
bureau cultuureducatie, centraal punt	1	0	1	2,4
bureau cultuureducatie, obd	1	0	1	2,4
centraal punt, coördinator c&s	1	0	1	2,4
cult.edu instelling	14	2	16	38,1
cult.edu instelling, gemeente	1	0	1	2,4
cult.edu instelling, obd	1	0	1	2,4
gemeente	1	1	2	4,8
gemeente, centraal punt	1	0	1	2,4
obd	1	0	1	2,4
provinciale instelling	4	7	11	26,2
provinciale instelling, cult.edu instelling	2	1	3	7,1
provinciale instelling, gemeente, obd	0	1	1	2,4
<i>totaal bureau cultuureducatie</i>				
	2	0	2	4,8
<i>totaal centraal punt</i>				
	3	0	3	7,1
<i>totaal coördinator cultuur en school</i>				
	1	0	1	2,4
<i>totaal cultureel educatieve instelling</i>				
	18	3	21	50,0
<i>totaal gemeente</i>				
	3	2	5	11,9
<i>totaal OBD</i>				
	2	1	3	7,1
<i>totaal provinciale instelling</i>				
	6	9	15	35,7
<i>Ondersteuning aan scholen d.m.v.</i>				
advisering over aanbod	2	0	2	4,8
afstemming vraag en aanbod	4	5	9	21,4
begeleiden van gemeenten	0	1	1	2,4
bemiddelen tussen scholen en cult. instellingen	6	4	10	23,8
creëren van een netwerk	0	2	2	4,8
cultuureducatief programma	7	3	10	23,8
kunstmenu/cultuurtraject	16	5	21	50,0
na- en bijscholing docenten	3	3	6	14,3
ontwikkelen van aanbod	7	4	11	26,2
visieontwikkeling	1	2	3	7,1
<i>Totaal aantal partners</i>				
	30	12	42	100,0

culturele instellingen'. De twee provincies die het creëren van een netwerk noemen zijn Gelderland en Groningen.

De helft van de partners biedt ondersteuning door middel van een kunstmenu of cultuurtraject. Een kunstmenu is een samenhangend activiteitenprogramma waarbij kinderen tijdens de acht jaar dat zij op de basisschool zitten, kennismaken met de zes kunstdisciplines: muziek, dans, film, literatuur, theater en beeldende kunst. Als cultureel erfgoed ook deel uitmaakt van het aanbod is er sprake van een cultuurmenu.

De aanbieders van kunstmenu's zijn meestal ondersteuningsinstellingen, soms provinciale instellingen, bijvoorbeeld Stichting Edu-Art in Gelderland en soms regionaal, bijvoorbeeld het centrum voor Kunst en Cultuur De Meerse in Haarlemmermeer. Ook centra voor de kunsten met een steunfunctietaak kunnen een kunstmenu aanbieden, zoals het Koorenhuis in Den Haag. Andere mogelijke aanbieders zijn gemeenten of samenwerkende culturele instellingen.

Het ontwikkelen van aanbod voor Primair Onderwijs, komt ook veel voor, 26% van de partners noemt dit. Het begeleiden van gemeenten wordt het minst genoemd als ondersteuning (2%).

Samenwerking

Er wordt vaak een vorm van samenwerking beschreven in de uitgangssituaties, 74% van de partners heeft dit genoemd. Hier is met name gelet op de samenwerkingsverbanden die bestaan in het kader van Primair Onderwijs. Deze samenwerkingsverbanden bestaan uit diverse instellingen, zoals cultuureducatieve instellingen of provinciale instellingen, de scholen, gemeenten, provincies, de OBD (Onderwijsbegeleidingsdienst) en een centraal punt.

Cos komt eenmaal voor als samenwerkingspartner, Cos is een regionaal kennis- en expertisecentrum op het gebied van ontwikkelingsvraagstukken en internationale samenwerking. Het geeft voorlichting en informatie aan burgers, particuliere initiatieven, steden- en vriendschapsbanden, maatschappelijke organisaties, scholen, instellingen, ambtenaren en bedrijven. Cos organiseert zelf projecten en ondersteunt anderen bij hun activiteiten.

De 42 partners hebben diverse samenwerkingsverbanden en er bestaan ook verschillende samenwerkingsverbanden naast elkaar in één gemeente of in één provincie. In Amsterdam zijn bijvoorbeeld de volgende samenwerkingsverbanden te vinden: cultuureducatieve instellingen werken onderling samen, er wordt bestuurlijk tussen de stadsdelen samengewerkt en de gemeente en scholen werken samen.

Bij elkaar opgeteld gaat het om 39 soorten samenwerkingsverbanden in de gemeenten en 11 in de provincies. 17% van de partners noemt samenwerking

Tabel 2.2 Aantal partners dat samenwerking noemt.

Samenwerking	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen samenwerking genoemd</i>	7	4	11	26,2
<i>Samenwerking genoemd</i>	23	8	31	73,8
<i>Samenwerkingsverbanden</i>				
bestuurlijk tussen de stadsdelen	1	0	1	2,4
cult.edu instellingen en scholen	5	0	5	11,9
cult.edu instellingen en cult. instellingen	3	1	4	9,5
cult.edu instellingen en gemeente	1	0	1	2,4
cult.edu instelling onderling	1	1	2	4,8
cult.instellingen, pabo, kunstvakopleiding, kunstenaars en cos	1	0	1	2,4
culturele instellingen onderling	7	0	7	16,7
gemeente, prov. onderst.inst. en culturele instellingen	0	1	1	2,4
gemeente en scholen	2	1	3	7,2
gemeente, prov. onderst.inst., scholen en culturele instellingen	1	1	2	4,8
OBD, cult.inst., cult. edu instelling	1	0	1	2,4
pabo en cult. edu instelling	1	0	1	2,4
pabo en OBD	1	0	1	2,4
prov.inst. en cult.edu instelling	0	2	2	4,8
prov.inst. onderling	0	2	2	4,8
provincie, culturele inst. en scholen	0	1	1	2,4
scholen en culturele instellingen	6	0	6	14,3
scholen onderling	5	0	5	11,9
scholen, cult. instellingen en gemeente	1	1	2	4,8
welzijnszorg inst. en cult.edu instelling	2	0	2	4,8
<i>totaal COS</i>				
<i>totaal culturele instellingen</i>	19	4	21	50,0
<i>totaal cultuureducatieve instellingen</i>	14	4	18	42,9
<i>totaal gemeenten</i>	4	4	8	19,0
<i>totaal kunstenaars</i>	1	0	1	2,4
<i>totaal OBD</i>	2	0	2	4,8
<i>totaal pabo</i>	3	0	3	7,1
<i>totaal prov. Steunpunt</i>	1	6	7	16,7
<i>totaal provincies</i>	0	1	1	2,4
<i>totaal scholen</i>	19	4	23	54,8
<i>totaal welzijnszorginstelling</i>	2	0	2	4,8
Totaal aantal partners				
	30	12	42	100,0

tussen culturele instellingen onderling, 14% samenwerking tussen scholen en culturele instellingen, 12% tussen cultuur educatieve instellingen en scholen en ook 12% tussen scholen onderling. 11 gemeenten en 4 provincies hebben meer dan één samenwerkingsverband (Amsterdam, Arnhem, Breda, Den Haag, Eindhoven, Enschede, Groningen, Haarlem, Nijmegen, Rotterdam, Utrecht en de provincies Drenthe, Groningen, Utrecht en Zeeland).

Onderin de tabel (totalen, rechts) is te zien dat 50% van de partners een samenwerkingsverband heeft, waarin culturele instellingen deelnemen en 55% een verband met scholen. Opvallend is dat slechts één gemeente een samenwerkingsverband noemt met een provinciale ondersteuningsinstelling. Dit betreft de gemeente Arnhem, waar de gemeente samenwerkt met de scholen, culturele instellingen en een provinciaal steunpunt.

De vormen van samenwerking worden lang niet altijd gespecificeerd. Genoemd worden: het organiseren van bijeenkomsten om tot informatie en kennisuitwisseling te komen, het maken van een gezamenlijk aanbod en structureel overleg. Het meest wordt samenwerking door middel van structureel overleg genoemd (7%) en het maken van gezamenlijk aanbod voor het Primair Onderwijs (5%).

Brede school

Door de vorming van de brede school is meer samenwerking ontstaan. De brede school is een samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Onderwijs en welzijn zijn in ieder geval participanten. Kinderopvang, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn. 12 gemeenten hebben in de uitgangssituatie over de brede school geschreven, dit is totaal 29% van de partners (zie tabel 2.3).

Beroepskunstenaars in de klas

Een andere vorm van samenwerking is het project beroepskunstenaars in de klas (Bik), waarbij er samenwerking is tussen kunstenaars en scholen. Deze beroepskunstenaars hebben bijscholing op het gebied van onderwijs en projectmatig werken gehad. Zij werken samen met scholen de ideeën die op school leven uit tot concrete kunstprojecten. Bik-projecten hebben een duidelijk begin en eind en resulteren meestal in een presentatie, een voorstelling of een tentoonstelling. Er zijn 5 gemeenten en 1 provincie die beroepskunstenaars in de klas noemen in de uitgangssituatie, dit is 14% van het totale aantal partners (tabel 2.4).

Open aanbod

Onder open aanbod wordt verstaan: een aanbod van de culturele en cultuureducatieve instellingen waaruit scholen een keuze maken. Het is geen vorm van samenwerking. In tabel 2.5 is te zien dat 21% van de partners culturele instellingen heeft, die een open aanbod aanbieden.

Tabel 2.3 Partners dat brede school noemt.

Brede school	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen specificatie naar brede school</i>	18	12	30	71,4
<i>Gericht op brede school</i>	12	0	12	28,6
<i>Totaal aantal partners</i>	30	12	42	100,0

Tabel 2.4 Aantal partners dat beroepskunstenaars in de klas noemt.

Beroepskunstenaars in de klas	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen beroepskunstenaars in de klas genoemd</i>	25	11	36	85,7
<i>Beroepskunstenaars in de klas genoemd</i>	5	1	6	14,3
<i>Totaal aantal partners</i>	30	12	42	100,0

Tabel 2.5 Aantal partners dat open aanbod van culturele- en cultuur educatieve instellingen noemt.

Open aanbod	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen open aanbod genoemd</i>	21	10	31	73,8
<i>Open aanbod: instellingen bieden aan, scholen nemen af</i>	9	2	11	26,2
culturele instellingen	7	2	9	21,4
cultureel educatieve instelling	2	0	2	4,8
<i>Totaal aantal partners</i>	30	12	42	100,0

Informatievoorziening

Het verstrekken van informatie aan het Primair Onderwijs, wordt hoofdzakelijk gedaan door de provinciale ondersteuningsinstellingen en de cultuureducatieve instellingen. Deze informatie gaat over het cultuureducatief aanbod en betreft kennis op het gebied van cultuureducatie.

Informatie wordt gegeven door het organiseren van bijeenkomsten, het versturen of uitdelen van brochures, een jaarprogramma met cultuureducatief aanbod, mailings, het houden van structureel overleg en informatie via een website voor kinderen of voor scholen. Van de 42 partners heeft 36% (tabel 2.6) een vorm van informatievoorziening genoemd. Veel partners (27) vinden informatievoorzieningen kennelijk zo vanzelfsprekend dat ze er in de uitgangssituatie niet of nauwelijks op ingaan.

De meeste informatie wordt versterkt door het verspreiden van brochures, 17% van de partners noemt dit. Daarnaast worden bij 10% van de partners de scholen geïnformeerd via een website. Een website voor kinderen en een jaarprogramma cultuureducatie komen weinig voor. Een jaarprogramma cultuureducatie voor

Tabel 2.6 Aantal partners dat informatievoorziening noemt.

Informatievoorziening	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen soort informatievoorziening aan scholen genoemd</i>	19	8	27	64,3
<i>Soort informatievoorziening aan scholen genoemd</i>	11	4	15	35,7
<i>Soort informatievoorziening gecombineerd</i>				
bijeenkomsten	0	2	2	4,8
brochure	5	0	5	11,9
brochure, website scholen	1	0	1	2,4
jaarprogramma cultuureducatie, mailings	1	0	1	2,4
mailings	1	0	1	2,4
mailings, brochure, website scholen, bijeenkomsten	0	1	1	2,4
structureel overleg	1	0	1	2,4
website kinderen	1	0	1	2,4
website scholen	1	0	1	2,4
website scholen, structureel overleg	0	1	1	2,4
<i>totaal bijeenkomsten</i>	0	3	3	7,1
<i>totaal brochure</i>	6	1	7	16,7
<i>totaal jaarprogramma cultuureducatie</i>	1	0	1	2,4
<i>totaal mailings</i>	2	1	3	7,1
<i>totaal structureel overleg</i>	1	1	2	4,8
<i>totaal website kinderen</i>	1	0	1	2,4
<i>totaal website scholen</i>	2	2	4	9,5
<i>Totaal aantal partners</i>	30	12	42	100,0

Tabel 2.7 Aantal partners dat scenario's noemt.

Scenario's	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen scenario's genoemd</i>	11	4	15	35,7
<i>Scenario's genoemd</i>	19	8	27	64,3
<i>Scenario's gecombineerd</i>				
scenario 1	14	5	19	45,2
scenario 2	1	0	1	2,4
scenario 1, scenario 2	3	2	5	11,9
scenario 1, scenario 2, scenario 3	1	1	2	4,8
<i>totaal scenario 1</i>	18	8	26	61,9
<i>totaal scenario 2</i>	5	3	8	19,0
<i>totaal scenario 3</i>	1	1	2	4,8
<i>Totaal aantal partners</i>	30	12	42	100,0

Tabel 2.8 Aantal partners dat bereik van scholen noemt.

Bereik	Gemeenten	Provincies	Totaal	%
<i>Geen bereik scholen genoemd</i>	16	5	21	50,0
<i>Bereik scholen genoemd</i>	14	7	21	50,0
60%-80%	0	5	5	11,9
80%-90%	3	1	4	9,5
95%-100%	3	0	3	7,1
hoog	7	1	8	19,0
meer dan de helft van de scholen	1	0	1	2,4
<i>Totaal aantal partners</i>	30	12	42	100,0

het Primair Onderwijs is door de gemeente Delft genoemd. Den Haag heeft een website voor kinderen 'Draj', waar kinderen geïnformeerd worden over het totale cultuuraanbod voor kinderen.

Scenario's

In het format voor de aanvraag is de partners aanbevolen de drie scenario's te betrekken bij hun analyse van de uitgangssituatie, die beschreven staan in het rapport 'Hart/d voor Cultuur'. 'Hart(d) voor cultuur' is een onderzoeksrapport uit 2003, dat de drie in ambitie oplopende scenario's schetst.

De 3 scenario's:

- *Scenario 1 – Komen & gaan*
Elk jaar zijn er nieuwe activiteiten. De school maakt een keuze, zonder samenhang met bestaande vakken..
- *Scenario 2 – Vragen & aanbieden*
Scholen vragen en kiezen culturele activiteiten en projecten die passen in hun profiel. Ze hebben een cultuurbeleid en een lange termijn visie.
- *Scenario 3 – Leren & ervaren*
De school als instituut maakt plaats voor een geïntegreerde en rijke leeromgeving. Leren en ervaren gaan hand in hand.

In de uitgangssituaties is nagegaan of de partners één van de scenario's noemen (tabel 2.7). Bij 64% van de partners is dit het geval. De meeste partners hebben alleen scholen in scenario 1 (62%). Slechts één gemeente en één provincie schrijven in de uitgangssituatie dat ze scholen hebben die in scenario 3 zitten. Dit zijn Rotterdam en Gelderland. In Rotterdam zijn er twee scholen voor Primair Onderwijs, die hebben ingezet op samenhang tussen onderwijsvisie en kunst- en cultuureducatie. Zij participeren in het Wanita-project. Het Wanita-project is de school van de toekomst volgens Rotterdam. Een school waar onderwijs wordt gegeven dat goed aansluit bij de ervarings- en belevingswereld van kinderen. In

deze school van de toekomst wordt, naast de basisvaardigheden, ruimte gemaakt voor kunst en cultuur. Zowel in het lesrooster als in het schoolgebouw. Gelderland zegt dat 5% van de scholen in het Primair Onderwijs in scenario 3 zit.

Bereik van de scholen

De meeste partners geven een percentage of een omschrijving van het bereik van de scholen. Meestal wordt dit bereik gerealiseerd met een kunstmenu. De helft van de partners beschrijft het bereik van de scholen in het Primair Onderwijs (tabel 2.8). De meeste partners omschrijven het als hoog (19%), anderen geven een percentage. Drie gemeenten geven aan dat het bereik 95%-100% is, dit betreft de gemeenten Haarlem, Nijmegen en Arnhem. De helft van de partners zegt niet hoe groot het bereik is.

Hoofdstuk 3

Keuzes, outputdoelstellingen en budgetten

Om antwoord te krijgen op de onderzoeksvragen zijn de in de prestatieafspraken opgenomen gegevens in een databestand ingevoerd. In de prestatieafspraken is een aantal outputdoelstellingen opgenomen. De keuzes staan niet in de prestatieoverzichten, deze zijn uit de paragrafen over keuzes in de aanvragen gefilterd. In dit hoofdstuk gaat het om deze keuzes en outputdoelstellingen en het aan de outputdoelstellingen gekoppelde budget. Hieronder volgt eerst een samenvatting.

Samenvatting en conclusie

De grote hoeveelheid keuzes en doelstellingen wordt in deze samenvatting teruggebracht tot enkele centrale gegevens over de geldstromen, het aantal keuzes en het aantal en niveau van de outputdoelstellingen. Daarvan wordt eerst een samenvattend overzicht gegeven.

In tabel 3.1 staan de meest voorkomende onderwerpen in de outputdoelstellingen. Hieraan wordt ook het merendeel van het budget uitgegeven.

Tabel 3.1. Meest voorkomende onderwerpen in de outputdoelstellingen en het budget.

onderwerp od	aantal partners	% doelstellingen	% budget 2005	% budget 2006
ondersteuning	41	62,9	76,2	78,8
bereik	42	61,4	74,4	100,0
samenwerking	28	30,7	20,3	20,1
informatievoorziening	25	5,0	15,2	8,7
scenario	35	4,3	4,5	5,2

Ondersteuning

De meeste outputdoelstellingen van de partners richten zich op de ondersteuning aan scholen (63% van de outputdoelstellingen, circa 77% van het budget). Vaak via een centraal punt (36% van de partners) of een cultuureducatieve instelling (33%).

Ondersteuning bij het ontwikkelen van het cultuureducatief beleid van de scholen komt het meeste voor (100% van de partners). Daarnaast zijn de outputdoelstellingen gericht op de expertisebevordering van de scholen (57%).

Bereik van scholen

Aan het bereik van scholen, wordt in 61% van de outputdoelstellingen aandacht besteed. Het is opvallend dat in 2006 100% van het budget (ook) ingezet wordt op het bereik van scholen, in 2005 is dit 74%.

Samenwerking

31% van de outputdoelstellingen van de partners richten zich (ook) op samenwerking. Meestal geformuleerd als samenwerking tussen culturele instellingen en scholen.

Samenwerking door middel van het organiseren van bijeenkomsten (26% van de partners) komt het meeste voor. In 2005 is 3% van het budget en in 2006 is 2% van het budget hiervoor ingezet.

Informatievoorziening

In totaal is 5% van de outputdoelstellingen gericht op informatievoorziening. Het betreft in 2005 15% en in 2006 9% van het totale budget, dat (ook) ingezet wordt voor het verstrekken van informatie. In 2005 wordt dus tweemaal zoveel geld besteed aan informatievoorziening dan in 2006. Dit komt doordat veel outputdoelstellingen op dit gebied gericht zijn op het informeren van de scholen over de nieuwe regeling.

De enige wijze van informatie verstrekken die terug te vinden is in de outputdoelstellingen is via een website voor scholen (4%).

Scenario's

De meeste outputdoelstellingen over de scenario's gaan over scenario's 1 en 2. Aan scenario 3 wordt niet veel aandacht besteed. De meeste outputdoelstellingen zijn er dan ook op gericht om van scenario 1 naar scenario 2 te gaan.

Niveau van outputdoelstellingen

De outputdoelstellingen zijn naar niveau ingedeeld. Het niveau betreft de mate waarin de doelstelling is geformuleerd in termen van concrete handelingen enerzijds en beoogde effecten anderzijds. Veel doelstellingen heten outputdoelstellingen, maar betreffen eigenlijk een omschrijving van de input.

Vaak hebben de outputdoelstellingen betrekking op twee niveaus. Bijvoorbeeld op zowel effecten als resultaten of op producten en inspanningen. Bij de inventarisatie is steeds voor het hoogste niveau dat in de outputdoelstelling was opgenomen gekozen. De inventarisatie geeft zodoende een iets gunstiger beeld dan de feitelijke situatie.

De helft van de outputdoelstellingen is geformuleerd op het niveau van effecten. De overige doelstellingen zijn geformuleerd in termen van inspanningen (17%), producten (13%) of van resultaten (20%).

Outputdoelstellingen in relatie tot de uitgangssituatie

Wat de aansluiting op de uitgangssituaties betreft kan opgemerkt worden dat de dominante onderwerpen ondersteuning, samenwerking, informatievoorziening en de scenario's ook al in de uitgangssituaties voorkomen en een groot deel van het budget vloeit naar deze outputdoelstellingen. Over het algemeen is dus ingezet op een verbetering van de uitgangssituatie.

Outputdoelstelling in relatie tot de landelijke outcomedoelstelling

De outputdoelstellingen zijn duidelijk gericht op de landelijke outcomedoelstelling. Er wordt duidelijk gestreefd naar een verandering van cultuureducatie in het Primair Onderwijs. Dit wordt bereikt door het ondersteunen en informeren van de scholen en het creëren van samenwerkingsverbanden.

Nadere bespreking van de analyse

Een keuze is een ruimere doelstelling, waaronder één of meer concrete outputdoelstellingen gerangschikt kunnen worden. Het format voor de lokale en provinciale actieplannen bevat geen nadere omschrijving van het begrip keuze, wel zijn in het format van het Actieplan Cultuurbereik II voorbeelden genoemd, zoals een keuze voor een sector, een keuze voor nieuwe of voor bestaande voorzieningen of voor doelgroepen. Deze keuzes moeten vanuit de eigen context beargumenteerd worden.

De outputdoelstellingen kunnen gezien worden als een nadere specificatie van de keuzes. Een outputdoelstelling bevindt zich op het niveau van concrete resultaten. Afgeleid van de landelijke outcomedoelstelling formuleren gemeenten en provincies één of meer outputdoelstellingen. Het betreft hier doelen die de overheid zelf in voldoende mate kan (laten) realiseren en die toetsbaar (kwalitatief en/of kwantitatief) zijn geformuleerd met behulp van outputindicatoren (OCW 2005).

Volgens het format gaat het om een vertaling van de centrale outcomedoelstelling naar meetbaar omschreven beoogde outputdoelstellingen in de lokale of provinciale context. De centrale doelstelling luidt: *'Alle scholen in het Primair Onderwijs hebben in 2007 hun visie op de plaats van cultuureducatie in hun onderwijsprogramma geformuleerd. Zij zijn in staat om in samenwerking met hun culturele*

omgeving en met behulp van de extra financiële middelen deze visie te vertalen in een samenhangend geheel van cultuureducatieve activiteiten'. Het moet volgens het format aannemelijk zijn dat de lokale en provinciale doelstellingen bijdragen aan het realiseren van de centrale outcomedoelstelling. De outputdoelstellingen komen voort uit de gemaakte en beredeneerde keuzes.

Wijze van analyse

Uit de paragrafen over keuzes in de aanvragen zijn 220 keuzes geselecteerd, deze zijn niet expliciet in de prestatieoverzichten vermeld en daarom uit de begeleidende tekst afgeleid. De 140 outputdoelstellingen staan wel in de prestatieafspraken. Voor al deze keuzes en outputdoelstellingen is nagegaan of ze bepaalde aspecten bevatten. Zijn ze bijvoorbeeld gericht op bepaalde ondersteuning en zo ja van wie en welke, gericht op samenwerking, gericht op informatievoorziening en dergelijke.

De beslissing welke aspecten van keuzes en doelstellingen in het bestand zouden worden opgenomen is gebaseerd op een aantal overwegingen:

- De landelijke outcomedoelstelling.
- De aard van de prestatieafspraken zelf. Indien er bleek dat een bepaald aspect regelmatig genoemd werd dan is steeds ook in alle andere prestatieafspraken nagegaan of dit aspect daarin voorkomt.
- De aspecten die in het format bij de uitgangssituatie vermeld staan.

Deze aspecten zijn waar nodig verder gespecificeerd. Bijvoorbeeld op welke wijze ondersteuning geboden wordt en door wie en wat voor soort informatievoorziening.

Bij beantwoording van de vraag of bepaalde keuzes en outputdoelstellingen bepaalde aspecten bevatten is afgegaan op de expliciete vermelding van die aspecten in de keuze of doelstelling. Zo is een keuze gericht op een ondersteuningsinstelling niet ingedeeld als een keuze die (ook) gericht is op het verstrekken van informatie, maar als een keuze die gericht is op de ondersteuning van een instelling. De ondersteuningsinstelling zal uiteraard ook tot doel hebben om informatie te verstrekken aan scholen, maar dit is een afgeleid effect. Als alle afgeleide of indirecte effecten waren meegeteld, dan zouden praktisch alle keuzes en alle outputdoelstellingen op bijna alle aspecten betrekking blijken te hebben. Een dergelijke analyse geeft geen inzicht in de materie.

Bij twijfel over de indeling van de keuzes is ook gekeken naar de daaraan gekoppelde specifiekere outputdoelstellingen en omgekeerd. Daarnaast zijn de aanvragen van de partners geraadpleegd. Twijfelgevallen werden steeds door de onderzoekers besproken en soms resulteerde dit erin dat een nieuwe categorie werd toegevoegd.

Er zijn meer keuzes dan outputdoelstellingen, dit heeft te maken met het feit dat in de prestatieoverzichten de keuzes niet bij de outputdoelstellingen staan. Deze keuzes zijn uit de paragrafen in de aanvragen over keuzes gehaald. Een directe relatie tussen de keuzes en outputdoelstellingen is daarom moeilijk te maken.

Omdat er meer keuzes dan outputdoelstellingen zijn, zal een aspect doorgaans vaker voorkomen in de keuzes dan in de outputdoelstellingen. Het in een bepaalde outputdoelstelling opgenomen aspect is dan een uitwerking van meerdere keuzes. Soms is het aspect wel in een keuze genoemd, maar in de outputdoelstellingen is het aspect niet expliciet uitgewerkt. Er is voor gekozen om ook de keuzes te analyseren, omdat de keuzes aanleiding zijn geweest om de outputdoelstellingen te formuleren.

Overzicht van keuzes, outputdoelstellingen en financiën

In totaal zijn uit de formats van de 42 partners 220 keuzes geselecteerd en in de prestatieafspraken zijn 140 outputdoelstellingen opgenomen. Een partner neemt in zijn aanvraag gemiddeld 5 keuzes en in de prestatieoverzichten 3 outputdoelstellingen op.

Het aantal outputdoelstellingen per partner wisselt sterk. Uitschieters zijn de steden Almere en Apeldoorn, die zich met 7 outputdoelstellingen onderscheiden van andere partners. Bij de provincies heeft Drenthe de meeste outputdoelstellingen (6) geformuleerd. Ede, Emmen, Maastricht en Tilburg hebben zich beperkt tot één outputdoelstelling. Dit betekent dat zij het budget geconcentreerd inzetten.

De manier waarop de outputdoelstellingen zijn geformuleerd is zeer divers. Sommige outputdoelstellingen zijn strak afgebakend terwijl andere outputdoelstellingen veel ruimer zijn geformuleerd.

In totaal is het budget voor alle partners voor de versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs in 2005 €1.654.572 en in 2006 €2.414.161. Dit is exclusief aanvullende lokale of provinciale of landelijke subsidies. De steden en provincies met de meeste scholen voor Primair Onderwijs hebben de hoogste budgetten, omdat de subsidies zijn vastgesteld aan de hand van het aantal leerlingen. In tabel 3.2 is het aantal inwoners per partner aangegeven.

Niveau van de outputdoelstellingen

De outputdoelstellingen zijn naar niveau ingedeeld. Dit betreft de mate waarin de doelstelling is geformuleerd in termen van concrete handelingen enerzijds en beoogde effecten anderzijds. De volgende vier niveaus zijn hier onderscheiden: inspanningen, producten, resultaten en effecten. Vaak hebben de outputdoelstellingen betrekking op twee niveaus. Bijvoorbeeld op zowel effecten als resultaten of op producten en inspanningen. Bij de inventarisatie is steeds voor het hoogste niveau dat in de outputdoelstelling was opgenomen gekozen. De inventarisatie geeft zodoende een iets gunstiger beeld dan de feitelijke situatie. Veel doelstellingen heten outputdoelstellingen, maar betreffen eigenlijk een omschrijving van de input. De outputdoelstelling luidt dan bijvoorbeeld: 'Het informeren van scholen voor Primair Onderwijs en hun schoolbesturen, met betrekking tot voor hen relevante informatie inzake de Versterking cultuureducatie primair

Tabel 3.2. Partners, budgetten, outputdoelstellingen en keuzes.

Gemeente	aantal keuzes	aantal od	bevolking	budget 2005	budget 2006
Alkmaar	4	4	94.144	9.117	14.057
Almere	5	7	170.505	22.025	33.000
Amersfoort	4	5	132808	16.319	23.964
Amsterdam	3	3	739.254	61.755	90.000
Apeldoorn	3	7	156.011	15.242	21.618
Arnhem	7	3	141.789	14.035	18.207
Breda	5	2	165.814	17.102	23.000
Delft	1	3	95.682	8.097	12.855
Den Bosch	3	3	133.627	13.627	13.685
Den Haag	6	4	469.291	43.878	63.500
Dordrecht	11	5	119.706	12.091	18.000
Ede	5	1	105.424	11.939	17.482
Eindhoven	2	2	208.123	19.318	29.000
Emmen	17	1	108.246	10.890	16.335
Enschede	4	2	153.029	15.014	22.476
Groningen	2	3	179.195	13.949	20.688
Haarlem	7	4	147.025	13.138	19.761
Haarlemmermeer	2	2	127.080	14.197	20.640
Heerlen	5	2	93.523	7.997	12.303
Hengelo	6	3	81.008	9.132	13.401
Leeuwarden	6	3	91.337	8.602	12.000
Leiden	4	5	118.930	10.228	15.526
Maastricht	13	1	122.616	9.866	15.053
Nijmegen	11	4	157.528	13.928	20.960
Rotterdam	7	3	599.004	56.564	74.060
Tilburg	2	1	198.809	18.937	28.350
Utrecht	10	3	269.851	23.490	34.509
Zaanstad	2	3	139.762	14.118	20.960
Zoetermeer	6	4	114.084	12.192	19.000
Zwolle	2	5	110.823	12.862	15.900

onderwijs'. Deze outputdoelstelling heeft geen betrekking op een resultaat of een effect maar alleen op een te leveren inspanning.

Daarnaast zijn er outputdoelstellingen die geformuleerd zijn op productniveau. Bijvoorbeeld de outputdoelstelling geeft het aantal bijeenkomsten of het aantal cultuureducatieve activiteiten. Verder zijn er outputdoelstellingen op het niveau van resultaten, zoals de hoeveelheid bezoekers of deelnemers aan bijeenkomsten of een na- en bijscholingscursus. Het laatste niveau behelst outputdoelstellingen die te realiseren effecten bevatten. Een outputdoelstelling op het niveau van effecten is bijvoorbeeld 'Aan het eind van het schooljaar 2006-2007 hebben 60% van de basisscholen in de regio Limburg in hun jaarprogramma cultuureducatie

Vervolg Tabel 3.2. Partners, budgetten, outputdoelstellingen en keuzes.

Provincie	aantal keuzes	aantal od	bevolking	budget 2005	budget 2006
Drenthe	7	6	373.910	38.294	38.000
Flevoland	4	5	188.932	23.468	32.925
Friesland	3	3	550.318	58.686	85.000
Gelderland	3	4	1.405.870	152.990	227.793
Limburg	9	2	923.161	87.680	132.000
Noord-Brabant	4	3	1.700.671	178.180	268.740
Noord-Holland	4	4	1.338.300	140.426	209.746
Overijssel	1	2	760.361	82.260	120.000
Groningen	6	3	395.295	39.866	60.000
Utrecht	4	2	758.730	81.792	122.250
Zeeland	6	3	378.778	38.167	57.417
Zuid-Holland	4	5	1.934.495	203.114	300.000
Totaal provincie	55	42	10.708.820	1.124.923	1.653.871
Totaal	220	140		1.654.572	2.414.161

Bevolking per 1 december 2003.

Bevolking van provincies exclusief de inwoneraantallen van deelnemende actieplangemeenten.

Budgetten exclusief eigen ingezet geld van de partner.

Tabel 3.3. Niveau van outputdoelstellingen

Niveau van Outputdoelstelling	N	%
inspanning	24	17,1
product	18	12,9
resultaat	28	20,0
effect	70	50,0
totaal	140	100,0

verankerd met een diversiteit aan activiteiten samen met lokale en regionale culturele instellingen en organisaties'.

De meeste outputdoelstellingen zijn op een effect gericht (50%). Daarnaast is 20% van de outputdoelstellingen gericht op een resultaat, 17% op een inspanning en 13 % op een product. (zie tabel 3.3).

Ook zijn de outputdoelstellingen verschillend qua reikwijdte en ambitie. De outputdoelstellingen zijn van smal tot zeer breed geformuleerd. Een brede en ambitieuze outputdoelstelling op effectniveau is bijvoorbeeld 'Aan het einde van schooljaar 2006-2007 neemt 50% van de scholen en 75% van de kunstinstellingen structureel deel aan het netwerk cultuureducatie Primair Onderwijs'. Een andere ambitieuze outputdoelstelling op effectniveau is bijvoorbeeld 'In het schooljaar 2006-2007 hanteert de Onderwijs Begeleidingsdienst (en eventueel andere

begeleiders) in de begeleiding van scholen een model waarin expliciet aandacht wordt besteed aan de plaats van cultuureducatie teneinde het doel te bereiken dat alle scholen aan het eind van het schooljaar 2006-2007 in hun schoolwerkplan een paragraaf cultuureducatie hebben opgenomen waarin zij aangegeven wat hun visie is in relatie met de overige activiteiten van een school'.

Een ander voorbeeld van een ambitieuze outputdoelstelling is: 'Aan het eind van het schooljaar 2006-2007 heeft 75% van de gemeenten cultuureducatie in hun beleid opgenomen'. Minder ambitieus is bijvoorbeeld 'Aan het eind van het schooljaar 2006-2007 zijn alle basisscholen in de regio geïnformeerd over de nieuwe regels en mogelijkheden op het gebied van cultuureducatie'. Deze outputdoelstelling is vooral minder ambitieus door de formulering dat de scholen alleen geïnformeerd zullen zijn en niet ingaat op verankering van cultuureducatie in het Primair Onderwijs. Over het algemeen zijn de effect-doelstellingen ambitieuzer, maar dit is niet per definitie zo. Er kan ook een miniem effect genoemd worden, bijvoorbeeld 1% toename, maar dit komt niet voor.

Opbouw van de tabellen

Het databestand is geanalyseerd door van de meest voorkomende aspecten tabellen te maken. De tabellen (vanaf tabel 3.4) bevatten steeds het volgende. Links zijn aspecten opgenomen, zoals ondersteuning en samenwerking en dergelijke. Eerst wordt het aantal partners getoond dat een of meer keuzes heeft opgenomen, die betrekking hebben op dit aspect. Een partner die meerdere keuzes heeft die betrekking hebben op hetzelfde aspect telt hier maar één keer mee.

De volgende kolom vermeldt het aantal keuzes, dat betrekking heeft op de aspecten. Hier kunnen dus verschillen optreden met de gegevens over de aantallen partners. Zo heeft 68% van de 42 partners één of meer keuzes gericht op ondersteuning (zie tabel 3.4).

De derde kolom bevat het aantal outputdoelstellingen dat betrekking heeft op een bepaald aspect. De laatste kolommen gaan in op het budget. De gesommeerde budgetten per categorie zijn gebaseerd op de gegevens over de outputdoelstellingen die in de prestatieafspraken staan. Van belang is nog er op te wijzen dat de keuzes en doelstellingen praktisch nooit exclusief op één categorie betrekking hebben. Bijvoorbeeld 76% van het budget is in 2005 gericht op ondersteuning (tabel 3.5). Dit bedrag is niet uitsluitend op 'ondersteuning' gericht, maar wordt bijna steeds ook aan andere aspecten besteed, zoals bijvoorbeeld aan 'samenwerking' of aan 'informatievoorziening'.

In onderstaande paragrafen worden de meest voorkomende outputdoelstellingen besproken. De outputdoelstellingen komen in dezelfde volgorde als bij de uitgangssituaties in hoofdstuk 2 aan de orde. Er wordt eerst ingegaan op ondersteuning. Vervolgens komen verschillende vormen van samenwerking aan de orde. Daarna worden de verschillende soorten informatievoorziening, de 3

scenario's en ten slotte het bereik van de scholen besproken. Per paragraaf wordt ingegaan op het aantal partners, aantal keuzes, aantal outputdoelstellingen, het budget per outputdoelstelling en het niveau van de outputdoelstellingen. Daarna worden de outputdoelstellingen in relatie tot de uitgangssituatie en in relatie tot landelijke outcomedoelstelling bekeken.

Ondersteuning

Ondersteuning wordt door de partners in de uitgangssituaties genoemd en komt ook terug in de keuzes en outputdoelstellingen. Er wordt zowel ondersteuning geboden aan scholen als aan culturele instellingen (tabel 3.4). In deze paragraaf wordt alleen ingegaan op de ondersteuning van scholen.

Ondersteuning moet gericht zijn op visieontwikkeling, op het opzetten van netwerken en op het ontwikkelen van activiteiten. Provincies moeten zich daarnaast met name ook richten op de afstemming van vraag en aanbod en op het stimuleren van kleine gemeenten.

De provinciale outputdoelstellingen zijn vooral gericht op regionale of gemeentelijke (lokaal) ondersteuning van scholen. De provincies Friesland, Gelderland, Limburg, Zeeland en Zuid Holland richten zich op ondersteuning van scholen. Het gaat om de ondersteuning van gemeenten bij het implementeren van het cultuurbeleid in de scholen in Friesland, om een betere afstemming van vraag en aanbod door de provinciale ondersteuningsinstelling in Gelderland, om het informeren van alle scholen over de nieuwe mogelijkheden en regels in Limburg door de service-desk-loketten, om het realiseren van een netwerk door een cultuureducatieve instelling waarin 100% van de scholen van de betreffende gemeenten participeert in Zeeland en in Zuid Holland gaat het om de gevraagde adviezen van de scholen die een toekenning van OCW hebben gekregen en de scholen die een afwijzing hebben gekregen.

De meeste outputdoelstellingen van de partners richten zich op de ondersteuning aan scholen via een centraal punt (5%). Verder zijn veel outputdoelstellingen gericht op de ondersteuning door een cultuureducatieve instelling (5%).

Wijze van ondersteuning

Bij de outputdoelstellingen over ondersteuning is het niet altijd duidelijk wat voor soort ondersteuning geboden wordt. In de outputdoelstellingen waarin dit wel duidelijk is komt de ondersteuning van het cultuureducatief beleid van de scholen het meeste voor (44%). Dat ligt in de lijn der verwachting. Daarnaast zijn de outputdoelstellingen gericht op de expertisebevordering van de scholen (8%).

18 partners (3 provincies, 15 gemeenten) richten 7% van alle outputdoelstellingen op afstemming van vraag en aanbod. Deze afstemming is een expliciete opdracht aan de provincies, maar de overige 9 provincies hebben dit dus alleen impliciet in hun doelstellingen betrokken.

Tabel 3.4 Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op ondersteuning.

Ondersteuning	aantal partners met keuze mbt ondersteuning		aantal keuzes mbt ondersteuning		aantal outputdoelstellingen mbt ondersteuning		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%		%		%
Geen specificatie naar ondersteuning	1	2,4	70	31,8	52	37,1	393.590	23,8	512.490	21,2
Gericht op ondersteuning	41	97,6	150	68,2	88	62,9	1.260.983	76,2	1.901.671	78,8
<i>ondersteuning aan scholen door:</i>										
bureau cult. educatie	2	4,8	3	1,4	1	0,7	9.866	0,6	15.053	0,6
centraal punt	14	33,3	19	8,6	7	5,0	170.130	10,3	239.007	9,9
cult.edu instelling	11	26,2	16	7,3	4	2,9	23.875	1,4	31.009	1,3
cult.edu instelling/ bureau cult. educatie	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
cult.edu instelling / culturele instelling	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
cult.edu instelling /OBD	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
culturele instelling	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
gemeente	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
OBD	4	9,5	4	1,8	3	2,1	12.105	0,7	26.000	1,1
provinciale instelling	2	4,8	2	0,9	2	1,4	54.854	3,3	81.976	3,4
provinciale instelling/ instelling/centraal punt	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
provinciale inst./cult.inst.	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
provinciale inst./PABO	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
<i>totaal bureau cult edu.</i>	3	7,1	19	8,6	1	0,7	9.866	0,6	15.053	0,6
<i>totaal centraal punt</i>	15	35,7	20	9,1	7	5,0	170.130	10,3	239.007	9,9
<i>totaal cultureel educatieve instelling</i>	14	33,3	19	8,6	4	2,9	23.875	1,4	31.009	1,3
<i>totaal culturele instelling</i>	3	7,1	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
<i>totaal gemeente</i>	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
<i>totaal OBD</i>	5	11,9	5	2,3	3	2,1	12.105	0,7	26.000	1,1
<i>totaal PABO</i>	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
<i>totaal prov. instelling</i>	5	11,9	5	2,3	2	1,4	54.854	3,3	81.976	3,4
Totaal	42	100	220	100	140	100	1.654.572	100	2.414.161	100

Vervolg Tabel 3.4. Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op ondersteuning.

Ondersteuning	aantal partners met keuze mbt ondersteuning		aantal keuzes mbt ondersteuning		aantal outputdoelstellingen mbt ondersteuning		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
<i>ondersteuning aan scholen dmv:</i>										
afstemming vraag en aanbod	18	42,9	22	10,0	10	7,1	137.818	8,3	294.905	12,2
ontwikkelen van aanbod	18	42,9	24	10,9	6	4,3	82.201	5,0	110.490	4,6
kunstmenu/cultuurtraject	6	14,3	6	2,7	3	2,1	21.431	1,3	25.750	1,1
cultuureducatief programma	1	2,4	1	0,5	1	0,7	3.066	0,2	4.467	0,2
expertisebevordering	24	57,1	25	11,4	11	7,9	120.541	7,3	185.038	7,7
bemiddelen tussen scholen en cult. Instellingen	4	9,5	4	1,8	1	0,7	39.944	2,4	60.833	2,5
adviseren over aanbod	2	4,8	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
visie-/vraagontwikkeling/cultuureducatiefbel.	42	100	63	28,6	61	43,6	977.445	59,1	1.434.613	59,4
creëren van een netwerk	13	31,0	12	5,5	2	1,4	36.191	2,2	50.000	2,1
Totaal	42	100	220	100	140	100	1.654.572	100	2.414.161	100

Niveau van de outputdoelstellingen

De meeste outputdoelstellingen met betrekking tot ondersteuning zijn op inspanningen gericht (60%). Op resultaten en effecten is 38% van de outputdoelstellingen gericht. De outputdoelstellingen op het niveau van inspanningen gaan vooral over het aantal scholen dat geïnformeerd wordt over de nieuwe regels en mogelijkheden, het aantal scholen dat geadviseerd en begeleid wordt of dat er een netwerk gerealiseerd wordt.

Een outputdoelstelling op het niveau van inspanningen is bijvoorbeeld 'Verbeteren van de voorbereiding van leerlingen en docenten op activiteiten' en een voorbeeld van een effect is 'Ondersteuning en begeleiding van het Primair Onderwijs en aanbieders in de ontwikkeling van de vraaggestuurde cultuureducatie en cultuurparticipatie, zodanig is dat aan het eind van het schooljaar 2006-2007 100% van de scholen cultuureducatie heeft opgenomen in het school

Vervolg Tabel 3.4. Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op ondersteuning.

Ondersteuning	aantal partners met keuze mbt ondersteuning		aantal keuzes mbt ondersteuning		aantal outputdoelstellingen mbt ondersteuning		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
<i>ondersteuning aan culturele instelling door:</i>										
provinciale instelling	1	2,4	1	0,5	1	0,7	4.239	0,3	5.750	0,2
afstemming vraag en aanbod	3	7,1	3	1,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
lesmateriaal verzorgen	1	2,4	1	0,5	1	0,7	3.000	0,2	4.467	0,2
opzetten expertise centrum cultuureducatie	2	4,8	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Totaal	42	100	220	100	140	100	1.654.572	100	2.414.161	100

werkplan en 100% van het Primair Onderwijs in staat is de eigen vraag met betrekking tot cultuureducatie daadwerkelijk te formuleren en te verwerkelijken'.

Een outputdoelstelling op het niveau van inspanningen is bijvoorbeeld 'Verbeteren van de voorbereiding van leerlingen en docenten op activiteiten' en een voorbeeld van een effect is dat 'Ondersteuning en begeleiding van het Primair Onderwijs en aanbieders in de ontwikkeling van de vraaggestuurde cultuureducatie en cultuurparticipatie zodanig is dat aan het eind van het schooljaar 2006-2007 100% van de scholen cultuureducatie heeft opgenomen in het schoolwerkplan en 100% van het Primair Onderwijs in staat is de eigen vraag met betrekking tot cultuureducatie daadwerkelijk te formuleren en te verwerkelijken'.

Outputdoelstelling in relatie tot de uitgangssituatie

Alle 41 partners (28 gemeenten en alle provincies) die ondersteuning aan scholen in de uitgangssituatie noemen, hebben ondersteuning als keuze geselecteerd. Deze partners willen met deze outputdoelstellingen voornamelijk inzetten op het steunen van de scholen met hun educatief cultuurbeleid (29%). De visieontwikkeling op cultuureducatie van scholen is in de uitgangssituatie door 7% van de partners genoemd (tabel 2.1). In de sterkte-zwakte analyse hebben 10 partners cultuureducatie op scholen als een zwak punt omschreven.

Outputdoelstelling in relatie tot landelijke outcomedoelstelling

De keuzes en outputdoelstellingen op het gebied van ondersteuning sluiten aan op de centrale doelstelling.

Samenwerking

Het doel van samenwerking is onder andere vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen. Samenwerking vindt plaats in de vorm van bepaalde samenwerkingsverbanden. In deze paragraaf worden met de term samenwerking ook netwerken bedoeld.

In totaal is door 67% van de partners één of meerdere keuzes geselecteerd, die op samenwerking gericht zijn (zie tabel 3.5). Van het totaal aantal outputdoelstellingen is 33% gericht op samenwerking. In totaal wordt 20% van het budget (ook) ingezet voor samenwerking. De meeste outputdoelstellingen op het gebied van de samenwerking noemen onder andere scholen (24%) en culturele instellingen (21%) als samenwerkingspartner.

Samenwerkingsverbanden

Een uitschieter is de samenwerking tussen culturele instellingen en scholen (16% van de outputdoelstellingen). In 2005 en 2006 is hier 10% van het budget aan gekoppeld. Verder is de samenwerking tussen gemeenten en scholen (1% van het budget in beide jaren) en de scholen onderling (0,4% in 2005 en 0,5% in 2006 van het budget) een vaker voorkomend samenwerkingsverband, dit is 2% van het totale aantal outputdoelstellingen. Een aantal samenwerkingsverbanden is wel opgenomen in de paragraaf over de keuzes, maar niet terug te vinden in de outputdoelstellingen, bijvoorbeeld de samenwerking tussen de gemeentelijke sectoren en de samenwerking tussen een centraal punt, scholen en culturele instellingen.

Wijze van samenwerking

Samenwerking kan op verschillende manieren vorm gegeven worden. Er kan een onderscheid gemaakt worden tussen een praktijknetwerk, kennisnetwerk, adviesnetwerk en combinaties hiervan¹. Het doel van een praktijknetwerk is de afstemming van vraag en aanbod en het uitwisselen van praktijkervaringen. Bij een kennisnetwerk ligt de nadruk op het uitwisselen van beleidservaringen en het ontwikkelen van een visie. Het doel van een adviesnetwerk is voornamelijk informeren en adviseren.

Samenwerking door middel van het organiseren van bijeenkomsten (9%) komt het meeste voor in de outputdoelstellingen. In 2005 is 3% van het budget en in 2006 2% hiervoor ingezet. Hiernaast wordt gezamenlijk aanbod (1%) gemaakt en overlegd (1%). In de meeste gevallen blijft de precieze aard van de samenwerking ongespecificeerd.

Niveau van outputdoelstellingen

De meeste op samenwerking gerichte outputdoelstellingen zijn geformuleerd op het niveau van effecten (60%). Bijvoorbeeld 'Tot stand brengen van een samenwerkingsverband cultuureducatie tussen culturele instellingen vanaf 2005. Alle gesubsidieerde culturele instellingen participeren voor het einde van het

schooljaar 2006-2007 in een samenwerkingsverband cultuureducatie.' of 'Het aanbod van cultuureducatieve activiteiten in het Primair Onderwijs in 2005 tot 2007 in samenwerking met onderwijs en culturele instellingen in overeenstemming brengen met het integrale plan cultuureducatie en de visie op cultuureducatie van scholen'. Verder is 13% van de outputdoelstellingen met betrekking tot samenwerking geformuleerd op het niveau van producten. Zo wil een partner activiteiten realiseren op het gebied van ondersteuning en stimulering van scholen die aan de regeling Versterking cultuureducatie van OCW deelnemen.

Het minst vaak zijn de outputdoelstellingen (3%) gericht op het niveau van resultaten. Zo wil een partner aan het einde van schooljaar 2006-2007 dat 100% van de scholen voor Primair Onderwijs in de gemeente het belang van het ontwikkelen en formuleren van een visie op cultuureducatie kent.

Outputdoelstellingen in relatie tot de uitgangssituatie

In totaal noemen 31 partners een samenwerkingsverband in hun uitgangssituatie. In de formulering van de outputdoelstellingen zijn meer soorten samenwerkingsverbanden (5) terug te vinden, dan in de uitgangssituaties. In zowel de uitgangssituaties als in de outputdoelstellingen komt de samenwerking tussen scholen en culturele instellingen het meeste voor. Daarnaast komt de samenwerking tussen de scholen onderling in de outputdoelstellingen en in de uitgangssituatie veel voor. Deze twee samenwerkingsverbanden willen de partners dus versterken. Wat opvalt, is dat de samenwerkingsverbanden bij de outputdoelstellingen meer samenwerkingspartners betreffen, dan de samenwerkingsverbanden in de uitgangssituatie. Hier wordt dus uitdrukkelijk aandacht besteed aan uitbreiding van netwerken. Bij de gemeenten komt de brede school regelmatig aan bod in de uitgangssituaties, terwijl maar één outputdoelstelling hier betrekking op heeft.

Outputdoelstelling in relatie tot landelijke outcomedoelstelling

Samenwerking draagt over het algemeen indirect bij aan de ontwikkeling van een visie op cultuureducatie bij de scholen. De relatie met de landelijke doelstelling is dus niet direct.

Informatievoorziening

Het verstrekken van informatie betreft vooral het informeren van de scholen over de nieuwe regels en mogelijkheden met betrekking tot de versterking van cultuureducatie in het Primair Onderwijs en het informeren over het aanbod van de culturele instellingen.

Bij 12% van de partners zijn keuzes genoemd, die gericht zijn op het verstrekken van informatie (zie tabel 3.6). In totaal is 5% van de outputdoelstellingen gericht op informatievoorziening. Dit is in 2005 15% en in 2006 9% van het totale budget, dat (ook) ingezet wordt voor het verstrekken van informatie. In 2005 wordt dus tweemaal zoveel geld besteed aan informatievoorziening dan in 2006. Dit komt doordat veel outputdoelstellingen op dit gebied gericht zijn op het

Tabel 3.5. Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op samenwerking

Samenwerking	aantal partners met keuze mbt samenwerking		aantal keuzes mbt samenwerking		aantal outputdoelstellingen mbt samenwerking		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
<i>Geen specificatie naar samenwerking</i>	14	33,3	164	74,5	94	67,1	1.342.840	81,2	1.952.109	80,4
<i>Gericht op samenwerking</i>	28	66,7	56	25,5	46	32,9	336.682	20,3	486.053	20,1
bureau cultuureducatie	2	4,8	2	0,9	2	1,4	33.560	2,0	30.000	1,2
centraal punt	5	11,9	5	2,3	1	0,7	2.729	0,2	4.890	0,2
cultureel educatieve instelling	6	14,3	6	2,7	3	2,1	65.758	4,0	115.873	4,8
culturele instelling	23	54,8	27	12,3	29	20,7	264.476	16,0	400.458	16,6
gemeente	9	21,4	9	4,1	7	5,0	80.870	4,9	91.618	3,8
kunstenaars	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
OBD	3	7,1	3	1,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
PABO	2	4,8	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
provinciale instelling	4	9,5	4	1,8	0	0,0	0	0,0	0	0,0
provincie	2	4,8	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scholen	24	57,1	28	12,7	33	23,6	266.823	16,1	401.458	16,6
welzijnszorginstelling	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
steuninstellingen niet specifiek	1	2,4	1	0,5	1	0,7	15.242	0,9	11.618	0,5
<i>wijze van samenwerking:</i>										
bijeenkomsten	11	26,2	13	5,9	12	8,6	44.203	2,7	43.520	1,8
gezamenlijk aanbod maken	1	2,4	1	0,5	1	0,7	26.228	1,6	40.000	1,7
overleg	1	2,4	1	0,5	2	1,4	0	0,0	0	0,0
overleg structuur opzetten	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
<i>overig</i>										
brede school	5	11,9	2	0,9	1	0,7	0	0,0	800	0,0
kunstenaar in de klas	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Totaal	42	100	220	100	140	100	1.654.572	100,0	2.414.161	100

Vervolg 3.5. Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op samenwerkingsverbanden.

Samenwerking	aantal partners met keuze mbt samenwerking		aantal keuzes mbt samenwerking		aantal outputdoelstellingen mbt samenwerking		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
<i>samenwerkingsverbanden</i>	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
scholen en cult.instellingen	12	28,6	16	7,3	23	16,4	166.993	10,1	237.967	9,9
scholen, cult. instellingen, cult.edu inst. en gemeenten	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
cult. instellingen onderling	3	7,1	3	1,4	1	0,7	0	0,0	0	0,0
gemeenten en scholen	1	2,4	1	0,5	3	2,1	15.585	0,9	15.000	0,6
scholen, cult. instellingen en gemeente	1	2,4	1	0,5	1	0,7	9.963	0,6	10.000	0,4
centraal punt., scholen en cult. inst.	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
gemeentelijke sectoren	3	7,1	3	1,4	0	0,0	0	0,0	0	0,0
gemeente en prov.in.	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scholen, cult.instellingen en kunstenaars	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scholen onderling	2	4,8	2	0,9	3	2,1	6.909	0,4	11.000	0,5
pabo en roc	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
welzijnszorg inst. en cult.edu instelling	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
cult.edu. instellingen, pabo, obd	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
centraal punt en bureau cultuureducatie	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scholen, cult.instellingen, gemeenten, steuninst. (niet specifiek)	1	2,4	1	0,5	1	0,7	15.242	0,9	11.618	0,5
bureau cultuureducatie, cult.edu inst., cult.inst.,scholen.	1	2,4	1	0,5	1	0,7	13.627	0,8	0	0,0
gemeenten en cult. instellingen	0	0,0	0	0,0	1	0,7	20.147	1,2	25.000	1,0
gemeente en provincie	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scholen, cult. edu instelling en cult. instelling	1	2,4	1	0,5	1	0,7	32.198	1,9	85.873	3,6

Vervolg 3.5. Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op samenwerkingsverbanden.

	aantal partners met keuze mbt samenwerking		aantal keuzes mbt samenwerking		aantal outputdoelstellingen mbt samenwerking		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
provincie, scholen, cult.educatieve instelling, cult. instellingen	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scholen, cult. instellingen, gemeente, bureau cult.edu, cult.edu inst.	0	0,0	0	0,0	1	0,7	19.933	1,2	30.000	1,2
centraal punt onderling	1	2,4	1	0,5	1	0,7	2.729	0,2	4.890	0,2
centraal punt en scholen	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
obd en prov.steun.inst.	2	4,8	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
prov.inst. en centraal punt	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Totaal	42	100	220	100	140	100	1.654.572	100,0	2.414.161	100

informereren van de scholen over de nieuwe regeling. Dit zal zodoende in 2006 niet meer nodig zijn. Er zijn ook doelstellingen gericht op het verstrekken van informatie aan culturele instellingen (1%). Dit betreft 2 provincies, Gelderland en Zuid Holland. Gelderland heeft als doelstelling dat de provinciale ondersteuningsinstelling aan het eind van het schooljaar 2006-2007 alle aanbieders (instellingen) ten minste driemaal actief geïnformeerd heeft en de overige spelers op de markt ten minste eenmaal geïnformeerd heeft. En Rotterdam heeft als doelstelling 'Eind schooljaar 2006-2007 zijn alle instellingen in Zuid-Holland actief en breed geïnformeerd over de regeling en de mogelijkheden van de versterking cultuur-educatie in het Primair Onderwijs'. Het verstrekken van informatie aan ouders en kinderen is wel eenmaal opgenomen in de keuzes, maar komt niet terug in de outputdoelstellingen.

Wijze van informatievoorziening

In de outputdoelstellingen is niet altijd even duidelijk aangegeven op welke wijze de informatie verstrekt wordt. De enige wijze van informatie verstrekken die terug te vinden is in de outputdoelstellingen is een website voor scholen (4%). De steden Den Bosch, Haarlem, Haarlemmermeer en Zoetermeer en de provincies Drenthe en Noord Holland noemen dit.

Niveau van outputdoelstellingen

De outputdoelstellingen die (ook) gericht zijn op het verstrekken van informatie zijn meestal op inspanningsniveau geformuleerd (50%). Bijvoorbeeld 'Eind schooljaar 2006-2007 zijn alle basisscholen, gemeenten en relevante instellingen in Zuid-Holland actief en breed geïnformeerd over de impulsregeling en haar mogelijkheden en is er in 2005 en 2006 specifiek ingezet op het informeren van de scholen die nog geen aanvraag bij OCW hebben ingediend'. 33% van de outputdoelstellingen is geformuleerd op het niveau van producten. Zo wil een partner een 'culturele pagina' binnen de website 'Onderwijsplein' waarin scholen informatie krijgen aangeboden over welke projecten voor welke leerjaren tegen welke prijs worden ontwikkeld en aangeboden door culturele instellingen en kunstenaars. Verder is 18% van de outputdoelstellingen op het niveau van resultaten en effecten geformuleerd.

Outputdoelstellingen in relatie tot de uitgangssituatie

In de uitgangssituatie is bij drie maal zoveel partners (15) een beschrijving te vinden van het verstrekken van informatie, dan in de keuzes (5). Ook wordt in de uitgangssituaties over meer soorten informatievoorziening gesproken dan in de outputdoelstellingen. In de uitgangssituatie komt het verspreiden van brochures (6) het meeste voor, dit is niet meer terug te vinden in de outputdoelstellingen. Informatie verstrekken via een website voor scholen komt in de outputdoelstellingen meer voor dan in de uitgangssituatie, hier wordt dus meer aandacht aan besteed.

Outputdoelstelling in relatie tot landelijke outcomedoelstelling

Het verstrekken van informatie sluit aan op de centrale doelstelling, maar niet rechtstreeks.

Scenario's

In het format voor de aanvraag staat bij de toelichting dat de scenario's gebruikt kunnen worden om de keuzes inzichtelijk te maken. Wat de scenario's inhouden staat beschreven in hoofdstuk 2.

Uit onderzoek van Sardes (Van der Vegt e.a. 2006) blijkt dat de 3 scenario's lastig te onderscheiden zijn. De meeste scholen vertonen kenmerken van meerdere scenario's en sommige scholen die zichzelf rekenen tot scenario 3 horen volgens Sardes eigenlijk in scenario 1 thuis. Desalniettemin lijken meer scholen volgens scenario 2 en 3 te zijn gaan werken.

Bij 17% van de partners (tabel 3.7) is in de beschrijvingen van de keuzes een omschrijving van een scenario opgenomen. Dit betreft 5% van de keuzes. De scenario's zijn in 4% van de outputdoelstellingen terug te vinden. Hiervoor is

Tabel 3.6. Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op informatievoorziening.

Informatievoorziening	aantal partners met keuze mbt informatievoorziening		aantal keuzes mbt informatievoorziening		aantal outputdoelstellingen mbt informatievoorziening		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
Geen specificatie naar informatievoor.	25	59,5	213	96,8	133	95	1.403.681	84,8	2.203.601	91,3
Gericht op informatievoorzien.	5	11,9	7	3,2	7	5,0	250.891	15,2	210.560	8,7
<i>Informatie aan:</i>										
culturele instellingen	1	2,4	1	0,5	2	1,4	118.285	7,1	96.672	4,0
ouders van kinderen	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scholen	3	7,1	6	2,7	5	3,6	132.606	8,0	113.888	4,7
<i>wijze van informatievoorziening aan scholen:</i>										
website	5	11,9	5	2,3	6	4,3	55.408	3,4	51.830	2,2
Totaal	42	100	220	100	140	100	1.654.572	100	2.414.161	100

zowel in 2005 als in 2006 5% van het totale bedrag ingezet. Hierbij gaat de meeste aandacht uit naar de scenario's 1 en 2 (ieder 4% van de outputdoelstellingen). Voor scenario 1 is iets meer geld ingezet (in 2005 en 2006 3%, onder in tabel) dan voor scenario 2 (in 2005 en 2006 2,5%). Aan scenario 3 wordt de minste aandacht besteed. De meeste outputdoelstellingen zijn er dan ook op gericht om van scenario 1 naar scenario 2 te gaan. Scenario 3 is in die gevallen als ambitie nog te hoog gegrepen. In één outputdoelstelling komt scenario 3 aan de orde. Dit betreft de provincie Overijssel. Deze partner heeft de volgende doelstelling geformuleerd: 'Aan het eind van schooljaar 2006-2007 bevindt 50% van de scholen die deelnemen aan de regeling Versterking cultuureducatie zich in scenario 1, 35% in scenario 2 en 15% in scenario 3'. Een voorbeeld van een outputdoelstelling van scenario 1 naar 2 (op productniveau) is: 'Uiterlijk aan het eind van het schooljaar 2006-2007 is door de cultuureducatieve instelling een traject opgeleverd, waarlangs scholen zich van scenario 1 naar scenario 2 kunnen ontwikkelen'.

Niveau van outputdoelstellingen

Op het gebied van scenario's zijn de meeste outputdoelstellingen op effect niveau (80%) geformuleerd. De doelstellingen op dit niveau zijn voornamelijk gericht op een stappenplan van scenario 1 naar scenario 2. Een voorbeeld hiervan is 'Aan het

Tabel 3.7. Partners, keuzes, outputdoelstellingen en budgetten gericht op scenario's.

Scenario's	aantal partners met keuze mbt scenario		aantal keuzes mbt scenario		aantal outputdoelstellingen mbt scenario		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%	euro's	%	euro's	%
Geen specificatie naar scenario	35	83,3	209	95,0	134	95,7	1.580.137	95,5	2.288.885	94,8
Gericht op scenario	7	16,7	11	5,0	6	4,3	74.435	4,5	125.276	5,2
<i>waarvan gericht op</i>										
scenario 1	1	2,4	1	0,5	1	0,7	6.154	0,4	9.200	0,4
scenario 2	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scenario 3	2	4,8	2	0,9	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scenario 1 naar 2	6	14,3	6	2,7	4	2,9	27.651	1,7	56.076	2,3
scenario 1 naar 3	1	2,4	1	0,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0
scenario 1, 2 en 3	0	0,0	0	0,0	1	0,7	40.630	2,5	60.000	2,5
<i>totaal scenario 1</i>	7	16,7	8	3,6	6	4,3	46.784	2,8	69.200	2,9
<i>totaal scenario 2</i>	7	16,7	7	3,2	5	3,6	40.630	2,5	60.000	2,5
<i>totaal scenario 3</i>	3	7,1	3	1,4	1	0,7	40.630	2,5	60.000	2,5
Totaal	42	100	220	100	140	100	1.654.572	100	2.414.161	100

Tabel 3.8. Partners outputdoelstellingen en budgetten gericht op bereik.

Bereik scholen	aantal outputdoelstellingen mbt bereik van scholen		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2005		budget (ook) voor deze outputdoelstellingen 2006	
	N	%	N	%	N	%
Niet gericht op bereik	54	38,6	424.247	25,6	0	0
Aanvraag gericht op bereik	86	61,4	1.230.325	74,4	2.414.161	100
< 50%	10	7,1	133.299	8,1	84.685	3,5
50% -70%	19	13,6	162.464	9,8	347.448	14,4
75% -100%	48	34,3	859.754	52,0	1.197.502	49,6
30-70 scholen	7	5,0	66.640	4,0	105.500	4,4
100-230 scholen	2	1,4	8.168	0,5	679.026	28,1
Totaal	140	100,0	1.654.572	100,0	2.414.161	100,0

einde van schooljaar 2006-2007 past 9% van de basisscholen in de gemeente volledig in scenario 2; zij hebben hun cultuureducatiebeleid zowel inhoudelijk als

financieel op orde'. Verder is 20% van de outputdoelstellingen gericht op productniveau. Bijvoorbeeld 'Uiterlijk aan het eind van het schooljaar 2006-2007 is door een cultuureducatieve instelling een traject/stappenplan (als model) opgeleverd, waarlangs scholen zich van scenario 1 naar scenario 2 kunnen ontwikkelen'. Er zijn geen outputdoelstellingen gericht op het niveau van resultaten en inspanningen.

Outputdoelstellingen in relatie tot de uitgangssituatie

In de uitgangssituatie wordt veel gesproken over scenario 1, waar de meeste scholen zich ook op bevinden. In de keuzes is bij 7 partners scenario 1 beschreven. Evenals in de outputdoelstellingen (4), komt ook in de uitgangssituatie het streven naar voren om van scenario 1 naar 2 te gaan (5 partners). In zowel de outputdoelstellingen als in de uitgangssituaties komt scenario 3 eenmaal voor.

Outputdoelstelling in relatie tot landelijke outcomedoelstelling

De partners zetten met de outputdoelstellingen wat betreft de scenario's voornamelijk in op het ondernemen van stappen van scenario 1 naar scenario 2 (tabel 3.7.). Dit sluit goed aan op de landelijke outcomedoelstelling.

Bereik van de scholen

Aan het bereik van de scholen, wordt in 61% van de outputdoelstellingen aandacht besteed (tabel 3.8). Het is opvallend dat in 2006 100% van het budget (ook) ingezet wordt op het bereik van scholen, in 2005 is dit 74%. In de paragrafen over de keuzes in de toelichtingen wordt het bereik van ouders en kinderen genoemd, maar dit komt niet meer terug in de outputdoelstellingen. Meer dan de helft (52%) van het budget in 2005 is erop gericht tussen de 75% en de 100% van de scholen te bereiken. In de outputdoelstellingen wordt niet altijd in percentages geformuleerd, maar ook in aantallen. Een partner wil bijvoorbeeld aan het eind van het schooljaar 2006 – 2007 dat 228 scholen (11 gemeenten) een cultuurmenu hebben. De outputdoelstellingen gaan hoofdzakelijk om een bepaald aantal scholen dat de visie op cultuureducatie geformuleerd heeft, of het aantal scholen dat de partner wil bereiken voor het verstrekken van informatie, expertise-bevordering, ondersteuning of om deel te laten nemen aan een samenwerkingsverband.

Niveau van outputdoelstellingen

De meeste outputdoelstellingen die (ook) gericht zijn op het bereik van scholen zijn op effect niveau (63%) geformuleerd. Bijvoorbeeld 'Aan het einde van schooljaar 2006-2007 nemen 50% van de scholen en 75% van de kunstinstellingen structureel deel aan het netwerk cultuureducatie Primair Onderwijs'. 24% van de outputdoelstellingen zijn op resultaatniveau geformuleerd. Zo wil een partner dat aan het eind van het schooljaar 2006-2007 75% van de scholen activiteiten op het gebied van erfgoededucatie afneemt. Verder is 10% van de outputdoelstellingen gericht op inspanningen en 3% op producten.

Outputdoelstellingen in relatie tot de uitgangssituatie

De helft van de partners heeft in de uitgangssituatie het bereik van de scholen opgenomen. In de outputdoelstellingen formuleren de partners dus dat ze meer scholen willen gaan bereiken, dan dat er in de uitgangssituatie beschreven is.

Outputdoelstelling in relatie tot landelijke outcomedoelstelling

61% van de outputdoelstellingen is (ook) gericht op het bereik van scholen. Deze outputdoelstellingen sluiten aan op de centrale doelstelling.

Hoofdstuk 4

Outputindicatoren en meetinstrumenten

In de prestatieoverzichten en lokale en provinciale plannen hebben de partners voor elke outputdoelstelling een outputindicator en een meetinstrument of bron genoemd. Dit hoofdstuk gaat in op deze outputindicatoren, meetinstrumenten en bronnen. Eerst volgt weer een samenvatting.

Samenvatting en conclusie

Outputindicatoren

De meeste outputindicatoren (56%) zijn geformuleerd op het niveau van effecten. Over het algemeen is het aantal scholen de indicator. Deze indicatoren zijn zeer divers. Zo kan het gaan om deelname van scholen in een samenwerkingsverband, of het aantal scholen dat beleid voor cultuureducatie verankerd heeft in het algemeen beleid.

Op het niveau van resultaten is 25% van de outputindicatoren gericht. Het gaat bijvoorbeeld om het aantal scholen dat aan een bijeenkomst heeft deelgenomen of het aantal bemiddelde adviezen aan scholen.

Op productniveau is 11% van de indicatoren geformuleerd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het tot stand gekomen zijn van een website of netwerkbijeenkomsten die georganiseerd zijn.

Van alle outputindicatoren heeft 8% betrekking op een inspanning. Deze outputindicatoren variëren van het realiseren van een nulmeting of een evaluevaluatie tot de realisatie van een plan van aanpak voor de begeleiding van de scholen.

Meetinstrumenten

Bij 21% van de outputdoelstellingen is er sprake van meerdere metingen en bij 10% wordt ook van monitoring gesproken.

Veel partners noemen jaarverslagen of jaarlijkse rapporten van instellingen of organisaties als meetinstrument. Dit zijn eigenlijk geen meetinstrumenten maar bronnen.

Naast jaarverslagen wordt ook veel gebruik gemaakt van activiteitenverslagen. Het verschil met de jaarverslagen is dat deze eenmalig worden opgesteld. 34% van de indicatoren betreft een activiteitenverslag.

Dat in 2007 eenduidig het effect van versterking cultuureducatie Primair Onderwijs bij de meerderheid van de partners kan worden vastgesteld lijkt met de hierboven besproken outputindicatoren en meetinstrumenten niet aannemelijk.

Bespreking van outputindicatoren en meetinstrumenten

Outputindicatoren

In de prestatieoverzichten is per outputdoelstelling een outputindicator geformuleerd. In totaal zijn 161 outputindicatoren genoemd, dus per outputdoelstelling is gemiddeld 1,2 outputindicator genoemd.

Definitie

Een outputindicator is de manier waarop en de maat waarmee de gemeente/provincie gaat toetsen of en in welke mate zij na twee jaar de beoogde outputdoelstelling heeft behaald. Volgens het format gaat het er om welke gegevens (kwalitatief of kwantitatief) worden verzameld om te meten in hoeverre de doelstellingen gerealiseerd zijn. Indien mogelijk moeten de partners ook aangeven hoe deze gegevens zullen worden verzameld. Met welk instrument men de outputindicator wil meten en/of welke bron er gebruikt wordt, moet ook apart in de prestatieoverzichten genoemd worden.

Wijze van analyse

Nadat alle indicatoren en meetinstrumenten zijn geïnventariseerd, zijn er tabellen gemaakt waarin de kenmerken van outputindicatoren en meetinstrumenten worden weergegeven.

De outputindicatoren zijn net als de outputdoelstellingen ingedeeld naar verschillende niveaus (tabel 4.1). De meeste outputindicatoren zijn geformuleerd op het niveau van effecten 56%.¹ Deze indicatoren zijn zeer divers. Zo kan het gaan om deelname van scholen in een samenwerkingsverband, of het aantal scholen dat beleid voor cultuureducatie verankerd heeft in een schoolplan.

¹ Percentage outputdoelstellingen dat een dergelijke indicator heeft. Niet het percentage van de outputindicatoren.

Tabel 4.1. Niveau van outputindicatoren

Niveau van Outputindicatoren	N	%
inspanning	11	7,9
product	15	10,7
resultaat	35	25,0
effect	79	56,4
totaal	140	100,0

Op resultaatniveau is 25% van de indicatoren geformuleerd. Ook deze indicatoren verschillen van elkaar. Zo kan het gaan om het aantal scholen dat aan een bijeenkomst heeft deelgenomen of het aantal bemiddelde adviezen aan scholen.

Ook zijn er indicatoren op een product gericht (11%). Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het tot stand gekomen zijn van een website of netwerkbijeenkomsten die georganiseerd zijn.

Verder zijn de indicatoren op een inspanning gericht (8%). Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het realiseren van een plan van aanpak of het tot stand brengen van een nulmeting of tussentijdse evaluatie.

Zoals eerder gezegd zijn de genoemde outputindicatoren zeer divers. Toch zijn er een aantal outputindicatoren die door meerdere partners en bij meerdere outputdoelstellingen genoemd worden zoals aantal scholen, inschrijvingen of projecten. Deze zijn opgenomen in tabel 4.2.

Door meer dan de helft van het aantal partners is het aantal scholen (54%) als outputindicator genoemd. De specificaties van deze outputindicatoren variëren nogal, maar het aantal scholen met een cultuureducatiebeleid of het aantal scholen met een samenwerkingsverband worden vaak genoemd.

Behalve scholen wordt het aantal netwerkbijeenkomsten en projecten ook vaak als outputindicator genoemd. In totaal heeft 7% van de outputindicatoren betrekking op netwerkbijeenkomsten en scholen.

Een aantal andere outputindicatoren heeft betrekking op het aantal deelnemers (6%). Dit kan variëren van het aantal deelnemers van een na- en bijscholingscursus of het aantal deelnemers in een samenwerkingsverband.

Bij maar 1% van de outputdoelstellingen wordt het aantal adviezen als outputindicator genomen. Al deze outputindicatoren zijn geformuleerd op het niveau van resultaat. Deze variëren van de adviezen over het cultuureducatief beleid tot advies over cultureel aanbod.

12 soorten outputindicatoren komen maar eenmaal voor. Ze variëren van het aantal gemeenten, realisatie van een centraal punt tot de aanwezigheid van een leerlingvolgsysteem.

Tabel 4.2. Soort outputindicatoren.

Outputindicatoren	aantal outputdoelstellingen met dergelijke outputindicatoren	
	N	%
<i>Soort outputindicatoren</i>		
aan de orde gekomen zijn van belang visie op cultuureducatie	2	1,4
aantal aanbod	1	0,7
aantal aanvragen	1	0,7
aantal activiteiten	1	0,7
aantal adviezen	2	1,4
aantal culturele instellingen	6	4,3
aantal deelnemers	9	6,4
aantal gemeenten	1	0,7
aantal inschrijvingen	2	1,4
aantal kunstmenu's	1	0,7
aantal leerlingen	3	2,1
aantal netwerken/samenwerkingsverbanden	2	1,4
aantal netwerkbijeenkomsten	10	7,1
aantal opdrachten	1	0,7
aantal projecten	10	7,1
aantal scholen	76	54,3
aantal terugkoppelingen	2	1,4
aanwezigheid leerlingvolgsysteem	1	0,7
afspraken	2	1,4
frequentie van het gebruik van het mobiliteitsplan	1	0,7
jaarsverslagen cultuureducatie van scholen	1	0,7
ondersteuning/begeleiding	4	2,9
plan cult.edu. vaststelling	1	0,7
realisatie centraal punt	1	0,7
realisatie plan van aanpak	3	2,1
tevredenheid aanbod	2	1,4
totstandkoming netwerk	5	3,6
totstandkoming nulmeting/evaluatie/monitor	6	4,3
totstandkoming/gebruik website	3	2,1
traject scenario's	1	0,7
Eindtotaal	140	100,0

Tabel 4.3. Kenmerken van meetindicatoren.

Meetindicatoren	aantal outputdoelstellingen met dergelijke meetindicatoren	
	N	%
<i>Kenmerken van meetindicatoren</i>		
activiteitenverslag/rapportage (eenmalig per activiteit)	47	33,6
enquête	4	2,9
evaluatie	15	10,7
jaarverslag instellingen/jaarlijkse rapportages	24	17,1
meerdere tijdstippen van meten	30	21,4
(metingen/registratie/inventarisatie) door gemeenten/provincie	16	11,4
monitor/onderzoek	21	15,0
overige mi (+ evaluatie)	7	5,0
tellingen aantallen	22	15,7
Totaal	140	100,0

Meetinstrumenten en bronnen

De partners hebben in hun prestatieoverzichten aan iedere outputdoelstelling meetinstrumenten gekoppeld. In totaal noemen de partners 140 outputdoelstellingen en 186 meetinstrumenten. Gemiddeld is dus 1,3 meetinstrument bij een outputdoelstelling geformuleerd (zie tabel 4.3). De partners noemen soms meerdere meetinstrumenten per outputdoelstelling, zoals rapportages van een cultureel educatieve instelling en de gemeentelijke verslaglegging.

Monitoring behelst het periodiek op systematische wijze verzamelen, vastleggen en weergeven van gegevens die een indruk geven van de voortgang in het beleidsproces, de beleidsprestaties en/of het beleidseffect (H&S adviseurs, 2005)¹.

Het doel van monitoring en evaluatie is de uitvoering van het beleid te volgen, waar nodig bij te sturen of aan te passen en om over de uitvoering verantwoording af te leggen. Het betreft altijd meerdere metingen. Bij het ontbreken van meerdere metingen zijn effecten van beleid niet vast te stellen.

Bij 21% van de outputdoelstellingen is er sprake van meerdere metingen en bij 15% wordt ook van monitoring gesproken. De partners spreken over monitoring in het kader van het Actieplan Cultuurbereik, monitoring aan de hand van aantal gerealiseerde uitwisselingsbijeenkomsten.

¹ H&S adviseurs hebben de partners begeleid bij het formuleren van outputdoelstellingen, outputindicatoren en meetinstrumenten.

Veel partners noemen jaarverslagen of jaarlijkse rapporten van instellingen of organisaties als meetinstrument. Dit zijn geen meetinstrumenten maar bronnen. Bij 17% van de outputdoelstellingen wordt (ook) aan de hand van een jaarverslag vastgesteld of ze gerealiseerd zijn. Het voordeel van jaarverslagen is dat ze jaarlijks opgesteld worden. Op die manier houdt een gemeente of provincie zicht op de projecten en resultaten en kan zonodig bijsturen.

Naast jaarverslagen wordt ook veel gebruik gemaakt van activiteitenverslagen. Het verschil met de jaarverslagen is dat ze eenmalig worden opgesteld. Bij 34% van de outputdoelstellingen worden deze activiteitenverslagen (ook) als bron gebruikt.

Bij slechts 3% van alle outputdoelstellingen worden enquêtes ingezet. Deze enquêtes worden gehouden bij de scholen of bij de cultuureducatieve organisatie.

Hoofdstuk 5

Samenvatting en conclusie

Het overheidsbeleid is er op gericht kinderen en jongeren meer ervaring te laten opdoen met cultuur. Een gevarieerd aanbod van culturele activiteiten op de scholen, liefst in een doorgaande leerlijn, wordt daartoe ondersteund. Het kabinet stelde voor het Primair Onderwijs per 2004 geld beschikbaar via de regeling *'Versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs'*¹. De bedoeling van de regeling is dat over enkele jaren alle scholen in het Primair Onderwijs beleid voeren op het gebied van cultuureducatie en dat zij samenwerken met hun culturele omgeving om dit beleid te realiseren. De nadruk ligt dus op inbedding van cultuureducatie in het reilen en zeilen van de basisscholen.

De 30 gemeenten en 12 provincies, die deelnemen aan het Actieplan Cultuurbe-reik II, ontvangen in het kader van deze afspraak subsidie voor flankerend beleid. Gemeenten en provincies zullen, samen met daartoe aangewezen organisaties en instellingen, scholen helpen een visie op cultuureducatie te ontwikkelen. Daarnaast stimuleren zij aanbod van cultuureducatieve activiteiten voor scholen en de vorming van netwerken van scholen en culturele instellingen. Provincies zijn aanspreekbaar op de bovenlokale coördinatie en bemiddeling van cultuureducatie. Verder stimule-ren zij niet-rechtstreeks deelnemende gemeenten om een cultuureducatiebeleid te ontwikkelen. In regio's met relatief weinig culturele instellingen verzorgen de provincies de afstemming tussen vraag en aanbod (Ministerie OCW 2005).

Het Ministerie van OCW wenst de behaalde resultaten met deze regeling te volgen en te evalueren. Daartoe worden drie deelstudies uitgevoerd, namelijk: een beschrij-ving van de Ausgangssituatie en de doelstellingen in gemeenten en provincies in 2005; een aantal casestudies in 2007 en een beschrijving van de resultaten van de

¹ Regeling versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs. Gele Katern nummer 4, februari 2004. OCW-Regelingen.

gemeenten en provincies in 2008. Dit rapport betreft de eerste deelstudie: een beschrijving, op basis van de 42 aanvragen, van de uitgangssituatie, keuzes en de doelstellingen in gemeenten en provincies in 2005.

In dit laatste hoofdstuk volgt eerst een samenvatting van de bevindingen. Daarna volgt een conclusie. Voor uitgebreidere samenvattingen wordt terugverwezen naar de desbetreffende hoofdstukken.

Uitgangssituaties

Er is een analyse uitgevoerd van de uitgangssituaties die de 42 partners in de aanvraag Versterking Cultuureducatie in het Primair Onderwijs hebben opgenomen. De volgende aspecten van het plaatselijke of provinciale leven worden door meer dan de helft van de partners genoemd: de ondersteuning (95%), de samenwerking tussen verschillende partijen (74%), het bereik van de scholen (50%) en de scenario's (64%).

Ondersteuning wordt meestal door de cultuureducatieve instellingen geboden, in totaal wordt deze wijze van ondersteuning door de helft van de partners genoemd. De helft van de partners biedt ondersteuning door middel van een kunstmenu of cultuurtraject. Het ontwikkelen van aanbod voor Primair Onderwijs, wordt door 26% van de partners genoemd.

In totaal heeft 74% van de partners een samenwerkingsverband genoemd. Het meest wordt samengewerkt door middel van structureel overleg en het maken van gezamenlijk aanbod voor het Primair Onderwijs.

Het verstrekken van informatie aan het Primair Onderwijs wordt hoofdzakelijk gedaan door de provinciale ondersteuningsinstellingen en de cultuureducatieve instellingen, meestal door het verspreiden van brochures.

De meeste partners hebben scholen in scenario 1 (62%). Er is één gemeente en één provincie die in de uitgangssituatie schrijven dat ze scholen hebben die in scenario 3 zitten.

Uit de uitgangssituaties kan geconcludeerd worden dat de scholen meestal bereikt worden met kunstmenu's. De helft van de partners noemt een percentage voor het bereik van de scholen of een omschrijving in woorden. Bij deze partners wordt altijd tenminste de helft van de scholen bereikt. De andere helft van de partners specificeert het bereik onder de scholen niet.

Keuzes en outputdoelstellingen

De meeste keuzes en outputdoelstellingen van de partners richten zich op de ondersteuning aan scholen (63% van de outputdoelstellingen, circa 77% van het

Tabel 5.1. Meest voorkomende onderwerpen in de outputdoelstellingen en het budget.

onderwerp od	aantal partners	% doelstellingen	% budget 2005	% budget 2006
ondersteuning	41	62,9	76,2	78,8
bereik	42	61,4	74,4	100,0
samenwerking	28	30,7	20,3	30,1
informatievoorziening	25	5,0	15,2	8,7
scenario	35	4,3	4,5	5,2

budget). Vaak via een centraal punt (36% van de partners) of een cultuureducatieve instelling (33%). Ondersteuning bij het ontwikkelen van het cultuureducatieve beleid van de scholen komt het meeste voor (alle partners). Daarnaast zijn de outputdoelstellingen gericht op de expertisebevordering van de scholen (57%).

Aan het bereik van scholen, wordt in 61% van de outputdoelstellingen aandacht besteed. Het betreft in 2006 100% van het budget.

Veel partners richten outputdoelstellingen (ook) op samenwerking (31% van de outputdoelstellingen). Meestal geformuleerd als samenwerking tussen culturele instellingen en scholen. Samenwerking door middel van het organiseren van bijeenkomsten (26% van de partners) komt het meeste voor.

In totaal is 5% van de outputdoelstellingen gericht op informatievoorziening (in 2005 15% en in 2006 9% van het budget).

De meeste outputdoelstellingen over de scenario's zijn er op gericht om van scenario 1 naar scenario 2 te gaan. Aan scenario 3 wordt niet veel aandacht besteed.

De outputdoelstellingen zijn naar niveau ingedeeld. Het niveau betreft de mate waarin de doelstelling is geformuleerd in termen van concrete handelingen enerzijds en beoogde effecten anderzijds. Sommige doelstellingen heten outputdoelstellingen, maar betreffen eigenlijk een omschrijving van de input.

De helft van de outputdoelstellingen zijn geformuleerd op het niveau van effecten. De overige doelstellingen zijn geformuleerd in termen van inspanningen (17%), producten (13%) of van resultaten (20%).

Outputindicatoren en meetinstrumenten

De meeste outputindicatoren (56%) zijn geformuleerd op het niveau van effecten. Over het algemeen is het aantal scholen de indicator. Deze indicatoren zijn zeer divers. Zo kan het gaan om deelname van scholen in een samenwerkingsverband, of het aantal scholen dat beleid voor cultuureducatie verankerd heeft in het algemene beleid.

Op het niveau van resultaten is 25% van de outputindicatoren gericht. Het gaat bijvoorbeeld om het aantal scholen dat aan een bijeenkomst heeft deelgenomen of het aantal bemiddelde adviezen aan scholen.

Op productniveau is 11% van de indicatoren geformuleerd. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om het tot stand gekomen zijn van een website of netwerkbijeenkomsten die georganiseerd zijn.

Van alle outputindicatoren heeft 8% betrekking op een inspanning. Deze outputindicatoren variëren van het realiseren van een nulmeting of een eindevaluatie tot de realisatie van een plan van aanpak voor de begeleiding van de scholen.

Bij 21% van de outputdoelstellingen is er sprake van meerdere metingen en bij 15% wordt ook van monitoring gesproken. Veel partners noemen jaarverslagen of jaarlijkse rapporten van instellingen of organisaties als meetinstrument. Naast jaarverslagen wordt ook veel gebruik gemaakt van activiteitenverslagen. Het verschil met de jaarverslagen is dat deze eenmalig worden opgesteld. 34% van de indicatoren betreft een activiteitenverslag.

81% van de indicatoren betreft effecten of resultaten, 19% producten of inspanningen. In deze laatste gevallen zal het lastig zijn het effect van versterking cultuureducatie Primair Onderwijs in 2007 eenduidig vast te stellen.

Conclusie

Het centrale doel van de afspraak tussen VNG, IPO en OCW is de cultuureducatie in het Primair Onderwijs structureel te verankeren. Men gaat dit realiseren door opname van (een visie op) cultuureducatie in de beleidsplannen van de scholen te stimuleren.

De partners hebben invulling gegeven aan deze centrale doelstelling door in groten getale te kiezen voor ondersteuning van de scholen en voor de ontwikkeling van samenwerkingsverbanden.

Deze middelen zijn gericht op het beoogde doel, de ontwikkeling van beleidsvisies op cultuureducatie bij de scholen, en zodoende sluiten de door de partners gekozen outputdoelstellingen goed aan op de centrale doelstelling.

Bij de opzet is gekozen voor het vocabularium van het experimentele onderzoek (outputdoelstellingen, outputindicatoren, meetinstrumenten). Bij een dergelijk vocabularium hoort een strikt stelsel van richtlijnen, maar dat is achterwege gebleven. Sommige doelstellingen beperken zich zodoende tot inspanningen of producten.

Omdat de gekozen outputindicatoren en meetinstrumenten in sommige gevallen niet toereikend zijn voor evaluatie, zouden de 42 partners afspraken kunnen maken over deze evaluatie, zodanig dat de 42 afzonderlijke evaluaties zo goed mogelijk geaggregeerd kunnen worden naar een landelijk beeld.

Het effect van alle op cultuureducatie in het Primair Onderwijs gerichte inspanningen tezamen kan hopelijk eenduidig worden vastgesteld op basis van het inventariserend onderzoek bij de scholen.

BIJLAGEN

Bijlage 1 OCW format

Format aanvraag

VERSTERKING CULTUUREDUCATIE IN HET PRIMAIR ONDERWIJS 2005-2006¹

De formats voor de aanvraag voor het Actieplan Cultuurbereik, Geldstroom BKV en Cultuureducatie in Primair Onderwijs zijn op elkaar afgestemd. Deze behoren bij resp. het beleidskader Actieplan Cultuurbereik 2005-2008, het beleidskader Geldstroom BKV 2005-2008 en de bestuurlijke afspraak Cultuureducatie in het Primair Onderwijs 2004-2006. De formats voor de aanvraag zijn beknopt gehouden omwille van de overzichtelijkheid. Wel verzoeken we u om een logisch opgezette aanvraag in te dienen waarin een duidelijke problematiek of opgave wordt geschetst. Het gaat hier om een concretisering van de centrale in de beleidskaders vastgelegde outcomedoelstelling naar lokale of provinciale outputdoelstellingen. Uw outputdoelstellingen vormen de basis voor de aanvraag en verantwoording richting OCW. Vanzelfsprekend ligt aan deze outputdoelstellingen een lokaal of provinciaal activiteitenplan ten grondslag, dat echter niet aan OCW hoeft te worden voorgelegd.

Gegevens aanvrager

Gemeente/Provincie :
Bestuurder :
Ambtelijk contactpersoon :
Telefoon :
E-mail :
Postadres :

Aanvraag

A. *Uitgangssituatie*

Beschrijf in samenhang de stand van zaken op het gebied van aanbod, informatievoorziening, ondersteuning, netwerken, bemiddeling, huidig bereik en vraagontwikkeling voor *cultuureducatie in het Primair Onderwijs* binnen uw gemeente of provincie. (Indien u aan al deze punten binnen de sterkte-zwakke analyse voor uw aanvraag voor het Actieplan Cultuurbereik reeds aandacht heeft besteed kunt u hier volstaan met een verwijzing naar die analyse.)

We bevelen u aan om bij uw analyse de drie scenario's te betrekken die beschreven staan in het rapport Hard/t voor cultuur (p.8-15). U kunt dit rapport vinden op www.cultuurbereik.nl in de rubriek 'beleidsdocumenten' van de documentatiemap bij het onderdeel Cultuur en School.

B. *Keuzes*

Geef aan welke keuzes u maakt voor de jaren 2005 en 2006² op basis van de beschrijving van uw uitgangssituatie en de door IPO, VNG en OCW overeengekomen rolverdeling³, om de landelijke outcomedoelstelling⁴ te realiseren:

'Alle scholen in het Primair Onderwijs hebben in 2007 hun visie op de plaats van cultuureducatie in hun onderwijsprogramma geformuleerd. Ze zijn in staat om in samenwerking met hun culturele omgeving en met behulp van de extra financiële middelen deze visie te vertalen in een samenhangend geheel van cultuureducatieve activiteiten.'

¹ De aanvraag in het kader van de Versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs heeft betrekking op een bedrag van €1,- per leerling in het Primair Onderwijs voor het jaar 2005 en €1,5 voor het jaar 2006. Deze aanvraag is een vervolg op het jaar 2004 waarin éénmalig het budget voor Cultuur en School met een bedrag van €1,- per leerling in het Primair Onderwijs per convenantpartner is opgehoogd.

² Ten behoeve van de schooljaren 2005-2006 en 2006-2007.

³ Zie toelichting B

⁴ Zie Afspraak IPO-VNG-OCW over versterking van cultuureducatie in het Primair Onderwijs d.d. 15 maart 2004.

Beschrijf hoe ten gevolge van uw keuzes scholen ondersteund worden bij het realiseren van deze doelstelling en hoe u het extra budget voor de versterking van cultuureducatie in het Primair Onderwijs hierbij gaat inzetten.

Bij dit onderdeel bevelen we u aan om, indien relevant, een verbinding te leggen met uw voornemens in het kader van het Actieplan Cultuurbereik 2005-2008 en uw activiteiten in 2004 in het kader van de Versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs¹.

C. Outputdoelstellingen

Geef een beschrijving van de meetbare outputdoelstellingen in feiten en cijfers van uw gemeente/provincie die voortkomen uit de onder B gemaakte keuzes.

Hoe dragen deze provinciale / gemeentelijke doelstellingen bij aan het bereiken van de centrale landelijke outcomedoelstelling van de Versterking van cultuureducatie in het Primair Onderwijs?

D. Outputindicatoren

Op welke wijze en volgens welke criteria (outputindicatoren) gaat uw gemeente/provincie het behalen van de outputdoelstellingen meten?

E. Meerjarenbegroting

Met indiening van uw aanvraag onderschrijft u de bestuurlijke afspraken over de versterking van cultuureducatie Primair Onderwijs die IPO, VNG en OCW op 15 maart 2004 zijn overeengekomen. Hierin is opgenomen dat ter ondersteuning van de door gemeenten en provincie uit te voeren taken het rijk extra middelen beschikbaar wil stellen. Daar staat tegenover dat gemeenten en provincies hun huidige financiële inzet op het gebied van aanbod, ondersteuning en bemiddeling op het gebied van cultuureducatie ten behoeve van het Primair Onderwijs ten minste handhaven en, waar mogelijk, uitbreiden.

<u>A. Begroting</u>		
Outputdoelstellingen	2005	2006
-	-	-
-	-	-
-	-	-
	-	-
<u>B. Dekking</u>		
	2005	2006
- bijdrage OCW	-	-
- bijdrage gemeente/provincie (autonoom budget)	-	-

Toelichting

Ad A

De beschrijving van de lokale/provinciale situatie hoeft geen uitputtende analyse te zijn van de activiteiten op het gebied van cultuureducatie in het Primair Onderwijs. Bedoeling is dat u op de genoemde punten (aanbod, informatievoorziening, ondersteuning, netwerken, bemiddeling, huidig bereik en vraagontwikkeling) een kort maar wel zo concreet mogelijk overzicht geeft van de stand van zaken in uw gemeente of provincie. U kunt bij uw analyse relevante factoren betrekken als de cultuureducatieve infrastructuur (Centra voor de Kunsten, erfgoedhuizen,

¹ Zie noot 1

onderwijsbegeleidingsdiensten, bibliotheken etc.), de culturele voorzieningen, het scholenbestand, de geografische ligging en ontwikkelingen op aanpalende terreinen (bijvoorbeeld brede school).

In Hard/t voor cultuur worden drie ambitieniveau's onderscheiden waarop scholen invulling kunnen geven aan cultuureducatie: 'komen en gaan', 'vragen en aanbieden' en 'leren en ervaren'. In het rapport wordt tevens beschreven hoe gemeenten, provincies en rijk alsmede culturele instellingen en ondersteuningsorganisaties scholen kunnen stimuleren en ondersteunen bij hun scenariokeuze. U kunt dit analysemodel gebruiken om de stand van zaken in uw gemeente/provincie te beschrijven, maar ook om uw keuzes onder B inzichtelijk te maken.

Ad B

Bij dit onderdeel wordt u gevraagd aan te geven hoe de gemaakte keuzes bijdragen aan het realiseren van de landelijke doelstelling. De invalshoek hierbij is tweeledig:

1. Hoe ondersteunt u met uw plan de scholen?
2. Op welke wijze geeft uw plan invulling aan de door IPO, VNG en OCW overeengekomen rolverdeling (zie hieronder)?

Het is de bedoeling dat u een korte, maar wel concrete beschrijving geeft van de door u gemaakte keuzes en deze van een korte motivatie voorziet.

De rolverdeling uit de afspraak tussen VNG, IPO en OCW d.d. 15 maart 2004, waarnaar wordt verwezen, wordt hieronder geciteerd. In algemene zin gaat het om de ontwikkeling van visie en beleid door scholen, een op stedelijk en regionaal niveau gevarieerd en vraaggericht aanbod aan cultuureducatievoorzieningen ten behoeve van de scholen en om het faciliteren van het proces van vraag en aanbod door middel van informatievoorziening en netwerkvorming. De letterlijke tekst luidt:

Gemeenten en provincies dragen in samenwerking met ondersteuningsinstellingen, erfgoedhuizen en/of provinciale bibliotheekcentrales en overige culturele instellingen ervoor zorg dat de scholen in het Primair Onderwijs in hun stad en regio worden aangemoedigd tót en ondersteund bij het ontwikkelen van hun visie op cultuureducatie. Gemeenten en provincies stimuleren dat passende cultuureducatieve activiteiten beschikbaar komen en dat netwerken van scholen en culturele instellingen tot stand worden gebracht.

Provincies dragen daarnaast zorg voor de bovenlokale coördinatie en bemiddeling, en stimuleren de gemeenten tot 90.000 inwoners tot de ontwikkeling van een cultuureducatiebeleid; in regio's waar verhoudingsgewijs weinig culturele instellingen aanwezig zijn, dragen de provincies zorg voor de afstemming van vraag en aanbod.

Het rijk draagt zorg voor een landelijke coördinatie en informatie-uitwisseling. Het rijk start met de invoering van een schoolgebonden budget met ingang van het schooljaar 2004-2005. Tevens zorgt het rijk voor de afstemming tussen landelijk flankerend beleid en flankerend beleid op gemeentelijk en provinciaal niveau. Op landelijk niveau zal het rijk zorgdragen voor het ontwikkelen van handreikingen voor scholen en culturele instellingen. Het rijk zal zich ook inzetten voor het bereiken van commitment van landelijke organisaties voor onderwijs en cultuur bij het realiseren van de doelstelling. Ten slotte zal het rijk zorgen voor ondersteunend onderzoek, monitoring en evaluatie. Voor de coördinatie van het proces wordt tijdelijk een departementale projectorganisatie ingericht.

Ad C

Het gaat hier om de formulering van meetbaar omschreven outputdoelstellingen in de lokale of regionale context.

Ad D

De outputdoelstellingen onder C zijn als het goed is al meetbaar ('smart') geformuleerd. Hier is het de bedoeling dat u aangeeft welke gegevens u gaat verzamelen om het al dan niet realiseren van deze doelstellingen te meten. Geef ook aan hoe u deze gegevens wil gaan verzamelen.

Ad E

In de begroting mogen zowel personele als activiteitenlasten worden opgenomen.

Mocht u naar aanleiding van het formulier vragen hebben, dan kunt u contact opnemen met H&S Adviseurs, te bereiken via telefoonnr. 0478-551699 of hs@hs-adviseurs.nl.

Uw aanvraag kunt u richten aan:

Staatssecretaris Medy C. van der Laan

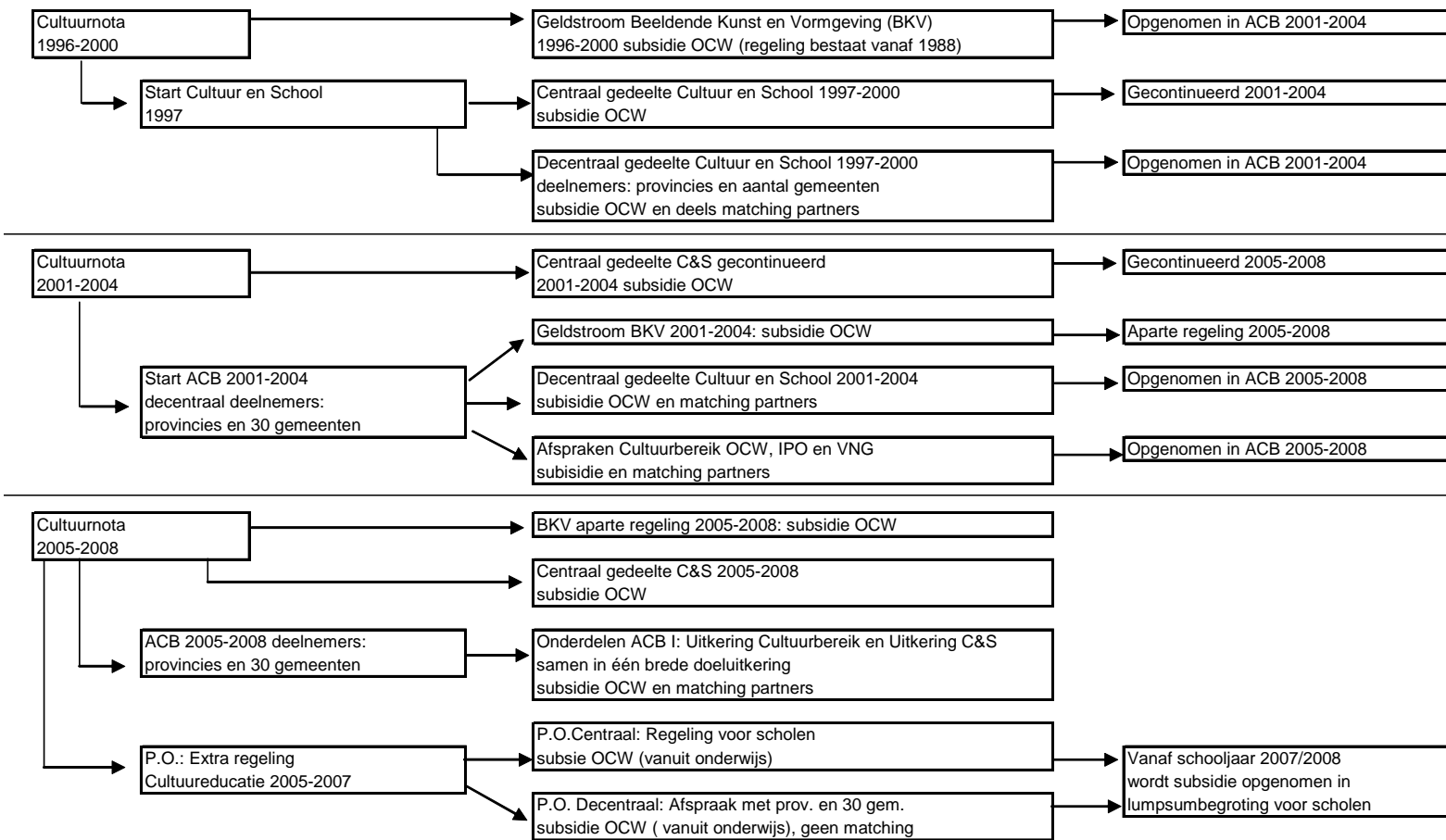
Ministerie van OCW

Postbus 16375

2500 BJ Den Haag

Bijlage 2 Schema cultuur en school en actieplannen

Regelingen Cultuur en School, Actieplan Cultuurbereik en Cultuureducatie in het Primair onderwijs 1996-2008

Bureau Driessen

Literatuur

- Akkermans HJM, Bijlerveld BE, Gill KA, Van Vulpen MM (2003) *De tak en de bloesem: Quick scan inzake cultuureducatie in het Primair Onderwijs*. Leusden.
- Cultuurnetwerk Nederland (2004), *Netwerken Primair Onderwijs. Een inventarisatie van cultuureducatieve netwerken in Nederland*. Utrecht: Cultuurnetwerk Nederland.
- Cultuurnetwerk Nederland (2004) *Rapportage Nul-meting: Regeling 'Versterking Cultuureducatie in het Primair Onderwijs'*. Utrecht: Cultuurnetwerk Nederland.
- Driessen FMHM (2000) *Zeven pilots culturele diversiteit. Een evaluatie van de eerste fase van de pilots in Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven, Groningen, Maastricht en Almere*. Utrecht: Bureau Driessen.
- Driessen FMHM, Van der Lelij B (2001) *De culturele fondsen in de ogen van hun doelgroepen. Een onderzoek naar de gepercipieerde legitimiteit en efficiëntie*. Utrecht: Bureau Driessen.
- H&S adviseurs (2005) *Handleiding beleidscyclus, ontwikkeling van SMART-beleid*. Echt: H&S Adviseurs
- Kersten O, Driessen FMHM (2004) *In Veelheid en Verscheidenheid, Landelijke subsidies voor podiumprogrammering in de jaren 2000-2003*. Utrecht: Bureau Driessen.
- Kersten O, Van Silfhout W, Driessen FMHM (2005) *Actieplan Cultuurbereik II, Nulanalyse en Nulmeting*. Utrecht: Bureau Driessen.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2005) *Brief Actualisatie voortgangsbrief d.d. 4 juni 2004 aan de voorzitter van de Tweede Kamer Staten-Generaal*. Den Haag: Ministerie OCW.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2000) *Vervolgotitie Cultuur en School*. Den Haag: Ministerie OCW.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2004) *Brief Cultuur en School aan de voorzitter van de Tweede Kamer Staten-Generaal*. Den Haag: Ministerie OCW.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2004) *Format aanvraag versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs 2005-2006*. Den Haag: Ministerie OCW.
- Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2004) *Voortgang Bestuurlijke Afspraken IPO/VNG, Bijlage 4: Afspraak Cultuureducatie in het Primair Onderwijs*. Den Haag: Ministerie OCW.

Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2005) *Richtlijnen Evaluatieonderzoek Actieplan Cultuurbereik 2 (2005-2008)*. Den Haag: Ministerie OCW.

Ministerie Onderwijs Cultuur en Wetenschap (2005) *Versterking Cultuureducatie in het Primair Onderwijs 2004-2007*. Den Haag: Ministerie OCW.

Rijpma SG, Roques C (2001) *Richtlijn Cultuurparticipatie Onderzoek (RCO)*. Rotterdam: Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS).

Sardes (2006) Van der Vegt AL en Hoogeveen K. *Cultuur in beweging. Monitor versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs 2005-2006*. Utrecht: Sardes.

Taakgroep Cultuureducatie in Primair Onderwijs (2003) *Hart/d voor Cultuur!: eindrapport*. Den Haag.

Van der Hoeven MJA (2004). *Regeling versterking cultuureducatie in het Primair Onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs 2005-2007s. Gele Katern, 20 (4), 6-10*. Den Haag: Ministerie OCW.

Vereniging Nederlandse Gemeenten (2004) *Brief aan leden; ontwikkelingen rond Cultuur en School*. Den Haag: VNG.

www.cultuurenschool.net

www.cultuurnetwerk.nl

www.cultuurplein.nl

www.cultuurbereik.nl

www.beroepskunstenaarsindeklas.nl

